

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 6 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyitási közlemények
mérállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 151.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József térség-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 5.

A trónbeszéd.

IV. Károly magyar király trónralépése óta ma fogadta először a magyar delegáció tagjait, ma nyílt először alkalma igazán, hogy a háboru tanúságait népei számára levonja. Büszke önérzettől duzzad ez a beszéd, tudatában azoknak a sikereknek, amelyek negyedik éve hűségesen kísérik monarchiánk hadseregének felülmúlhatatlan bátorságát. De ez az önérzet nem a hódító hangját sokszorozza, nem a felsőbbes győző parancsait kürtöli világgá, ez az önérzet nemes zománca egy ifjú fejedelem bölcsességének, aki tudja, hogy népei szeretetével erős s hogy félnie nem kell többé a „rablásra kész szomszédoktól.“

A béke áhitatos és gyönyörű gondolata tündöklök e beszéd minden sorában, mint vert arany lemezek a drága briliáns s megnyugvást fog kelteni néhány olyan tündökletes kijelentése, melyet nem mondott még uralkodó e háboru alatt.

Megboldogult uralkodónkat I. Ferenc Józsefet a béke fejedelmének nevezték nemcsak népei, de egész Európa. IV. Károly király a legmélyebb tisztelet hangján emlékezik meg az elhunyt uralkodónak erről a nagyszerű emberi tulajdonságáról s míg hű követőjének vallja magát, egynek érzi lelkét népének lelkével, akiknek sorsában, mint nagy elődje ő is osztozni kíván.

A király második szava a hadsereget illeti. Amennyi babért királyi keze nyújtani tud, büszkeséggel szórja katonáink diadalmas kardjára, mely en garde állott minden kihívó támadással szemben s szikrázva, véresen sem csorbult ki a mai napig sem. Ez a hadsereg megérdemelte ezt a dicséretet, de megérdemelte a mögöttes országrészek emberfeletti munkát végző tábora is, mely nem lankadó buzgalommal vette ki részét a háboru küzdelmeiben s panasza nem nyíló ajkkal türtte annak nyomorúságait.

Lágyan simítja végig a királyi kéz az atyjuktól, férjüktől megfosztott árvák és özvegyek homlokát. A fájdalom forró láza enyhülni fog ez órintés után: mert királyi volt ez a feléjük hangzó vigasztalás: — „első gondunk őket illeti!“

E gondolat beváltására talán nem sokára sor kerülhet, hiszen — aki legjobban tudja — maga a király mondotta, hogy „a jövő láthatára felderülni látszik.“ Ez a detengés, egy jobb jövő reggelét hozza. A mi uralkodónk nem fog elmulasztani egy alkalmat sem, hogy az áldozatteljes küzdelemnek véget vessen s a sokféle nyomorúságot megszüntesse. Erre királyi szavát adta.

Ez a mi bizodalomunk erős várta. Ez a királyi szó, amely most is engedékenyen siet északi szomszédunk békeajánlata elé. Biztosak lehetünk abban, hogyha csak egyet-

len mód van orosz szomszédunkkal való meg egyezésre: ez a fegyverszünet, vagy különb- béke létre fog jönni. Sőt tovább megy a ki- rály. Új szavakat iktat a háboru szótárába: nemcsak a békét kívánja IV. Károly, de őszintén óhajtja — „a jó szomszédi viszony- nak“ mielőbbi helyreállítását.

Csak egy dologban nem alkuszik: bi- rodalmának területi épségét nem engedi megcsontítani. Rablókkal, hátsó gondola-

tokkal terhelt nemzetekkel kezef nem fog. Á mig meg nem győződik arról, hogy elleneink a monarchia feldarabolására irányuló örü- letes terveikről szívük szerint le nem mon- tak, nem fog szóba állani azokkal, akik ilyen gondolatokkal bűnösök.

Addig hát beszéljen a kard, a szövetsé- ges központi hatalmak kardja, melynek azon- ban lesz ereje, hogy ellenségeinket rövidesen becsületesebb és józanabb belátásra bírja.

A király a monarchia népeihez

(Az uralkodó trónbeszéd.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs. Pelyhekben kezdett szállingózni a hó ma délelőtt tíz óra tájban, mikor a Magyar Ház előtt összeverődtek a kíváncsi bécsiek, hogy lássák a magyar delegátusokat, akik a király elé mennek diszmagyarban. A delegátu- sok tíz órára együtt voltak a Magyar Ház ülés- termében. Khuen-Héderváry gróf elnök előter- jesztette azt a beszédet, amelyet a királyhoz fog intéznie.

A magyar delegátusok nem járulnak mind a király elé a Hofburgba, csak körülbelül hu- szan, mert nincs valamennyiüknek Bécsben a diszmagyar ruhájuk. Wexlerle miniszterelnök ugyanis arról értesítette a magyar delegáció tagjait, hogy ezentul nem kell diszmagyar, mikor, pedig a hivatalos programot az udvarnál kiadták, amely kötelezővé tette a diszmagyart. A magyar delegátusok legnagyobb része már Bécsben volt és nem hozta magával diszmagyar ruháját. Így történt, hogy csak ke- vesen mennek a trónbeszédet meghallgatni, s közülök is Nagy Ferenc, Moltzer szász képví- selő és a horvát delegátusok frakkban fognak tisztelegni. Gróf Malláth József és herceg Windischgrätz Lajos egyenruhát ölt. A szűz diszmagyarok pompáját emeli az egyházje- delmek fényes ornátusa.

Jóval tizenegy óra előtt indultak el a ma- gyar urak a Hofburgba. A Magyar Ház előtt automobilon várakoztak rájuk. A régi ceremó- niák közepette ment végbe a gyülekezés a trónteremben, a főudvarmester jelentette, hogy a magyar delegáció tagjai együtt vannak, mire nyílt a szárnyas ajtó és belépett a király. A delegátusok harsogó éljenzése közben ment fel az emelvényre. Most előlépett Khuen-Héderváry Károly gróf elnök és a következő beszédet mondta:

Osászári és apostoli királyi legkegyelme- sebb Urunk!

(Khuen a királyhoz.)

A világháboru komoly és nehéz megpró- báltatásait immár négy éven át zugolódás nél- kül viseljük azon tudatban, hogy állandó jo- gaink és javaink megvédéséért folyik az ádáz harc, a melyben ellenségeink egyenesen létünk- ben támadtak meg bennünket. Viseljük a ne- héz idők minden terhét hű szövetségeseinkkel

együttérzésben azon megnyugtató érzéssel, hogy különösen a Németországgal kötött közel 40 esztendőn keresztül ápoltt szövetségünk, mely- hez híven és állhatatosan ragaszkodtunk. De igazolást nyert a monarchia ötven év előtt dualisztikus alapon történt átalakulásának he- lyes volta is.

Ízen két főfeltételhez, amelyekben az elért eredmények zálogát látjuk, a jövőben is ra- gaszkodni fogunk, egyrészt tovább is ápolva a közöttünk és a szomszédos német birodalom között a természetes fejlődésből kialakult ben- sőséges viszonyt, az állandó békét biztosító igen hatalmas véd- és dacsövetséget, amelyhez a világháboru folyamán a derék török és bol- gár nemzet is csatlakozott, másrészt tántorit- hatatlanul ragaszkodván ahhoz a dualisztikus alapberendezéshez, amely nekünk, de általunk a monarchiának is oly nagy erőt és hatalmat biztosított.

A fegyverszünetnek orosz részről történt felajánlása meglegedéssel tölt el bennünket, mert remélünk engedi, hogy a háboru legalább Oroszországgal, belátható időn belül befejezést nyer, ami az általános békekötés kilátására is bizonyos kedvező befolyással leend.

Amily felemelő érzést keltett bennünk, amikor daliás királyunkat csapatai és hős ka- tonái élén tudtuk, épp annyira teljes szívvel óhajtjuk, hogy felséged mielőbb a béke olaj- ágával léphessen hű népei elé, bizonyára atyai szívének is legnagyobb öröme. Eljen a király!

Ezután következett a trónbeszéd, melyet itt közlünk.

A király az orosz békéről.

Azóta, hogy Isten kegyelméből Öseim trónjára léptem, ma első ízben gyűl egybe a közös ügyek tárgyalására kiküldött orszá- gos bizottság a reá váró feladatok elintézése végett. Változhatatlan hűségük és ragasz- kodásuk kifejezését, melyet elnökük tolmá- csolt Elöttem ma, őszinte meglegedéssel veszem. Fogadják hálás szívvel jövő Kirá- lyi üdvözlőmetet.

Röviddel ezelőtt volt évfordulója annak

a napnak, a melyen a Mindenhatónak tett magához szólni Ferkó Elődömet, I. Ferenc József császár és király Őfelségét. Két emberöltő keserves és boldog óráiban az elhunyt Uralkodó példátlan önfeláldozás és szüntelen munkásság mellett osztott népeinek sorsában. Áldott legyen emlékezete!

Az agg Király, kinek leghőbb vágya az volt, hogy élete alkonyát a béke műveinek szentelhesse, nem kereste ezt az összetűzést, a mely azóta alapjaiban rendítette meg a világot. Vértől szívvel bár, de Istenbe, népei áldozatkészségébe, valamint a monarchia erejébe vetett rendíthetetlen bizalommal állott a kihívás elébe, amidőn látta, hogy a harc immár elkerülhetetlenné vált. Az a lelkes visszhang, amelyet a Legfelsőbb Hadur szózata szeretett Hazánk minden vidékén keltett, a legfényesebben igazolta ebbeli bizalmát.

Győzelmes *hadseregeink diadalmos sikerei* s haditengerészetünk elszánt bátorsága hazánias büszkeséggel töltönek el Bennünket. Ezért mindenekelőtt a Mindenható Istennek adunk hálát, de fájdalommal emlékezünk meg ma is ama derék harcosokról, kik a legszentebb javakért vívott küzdelemben, a honi föld védelmében áldozták életüket, egészségüket, trónjuk és hazájuk. A hősiességnek és a megadásteljes lemondásnak ama számtalan ténye, melyet három évnél tovább úgy a harcoló csapatoknál, mint a mögöttes országrészek szinte emberfeletti munkájában észlelhetünk, diszhelyet biztosít e hősök mindenikének a haza hőseinek dicső sorában. Nem csekélyebb részvétellel viseltünk amaz ezreknek szomorú sorsa iránt, a kiket a háboru atyjuktól, férjüktől, egyetlen támaszuktól fosztott meg. Részvétellel fordul tekintetünk ama szánalomraméltók felé is, akik hajlékukból és tüzhelyüktől elűzve mindenüket kénytelenek voltak feláldozni a haza oltárán. Legyenek ők valamennyien meggyőződve, hogy *első gondunk őket illeti.*

Amiként nehéz időkben nem ismertünk csüggedést, azonképpen most, amidőn a jövő láthatára felderülni látszik józan önmérsékletet gyakorolva né feszítsük túl az elérhetőnek és ránk nézve hasznosnak mértékét. Hatalmi helyzetünk dicső megvédése után most is mint eddigéig mindenkor *készek vagyunk a monarchia létfeltételeit biztosító tisztességes békének megkötésére.* Ezen megfontolásból kiindulva örömteljes meglepéssel üdvözöltük a pápa öszentségének a harcban álló felek kibékítésére irányult nagylelkű lépését is és a jövőben sem fogunk elmulasztani egy alkalmat sem, hogy az áldozatteljes küzdelemnek és a háboru okozta sokféle nyomorúságnak mielőbb véget vessünk. Ebbeli szándékaink szellemében közös kormányunk késznek nyilatkozott arra, hogy eleget téve az orosz kormány meghívásának az általános béke érdekében tárgyalásokba hocsátkozzék.

Vajha a Mindenható áldása lenne a béke ezen művén és visszaadná Európa népeinek a kiengesztelődés mellett a kölcsönös bizalmat. A súlyos megpróbáltatásokon átment orosz nép, amely ellenfeleink közül elsőnek áll készen arra, hogy békeszózatunkat kövesse, *biztos lehet arról, hogy őszintén*

kívánjuk visszaállítását ama jószomszédi viszonyoknak, a melyben vele előbb éltünk.

Másrészt azonban legszentebb kötelességünknek kell tekintenünk azt is, hogy azt a kardot, amelyet *rablárszakész szomszédok* mohó zsákmányszomja kényszerített kezünkbe, ebben a monarchia egész jövőjére olyannyira döntő harcban *ne tegyük le előbb, míg ellenteleink feldarabolásunkra és erőszakos elnyomásunkra irányuló örületes terveikről kétséget kizáró módon le nem mondják.* Urak akarunk maradni a magunk házában.

Fényesen bevált szövetségünk a Németbirodalommal — melynek ferkó uralkodóját nemrégiben vendégemül üdvözölhettem — délnyugaton kivívott győzelmeink által új és dicsőségteljes megerősítést nyert.

A nagyratörő bolgár néphez a legjobb szövetségestársi viszony fűz Bennünket. Erről tanuságot tesznek Ferdinánd Királylyal történt ismételt találkozásaim is.

Ismételten nyílt alkalmunk arra, hogy csodálattal adózzunk a török harcos hagyományos bátorságának a Mi csapatainkkal vállvetve vívott halálmegevető küzdelmekben. Bizodalommal reméljük, hogy a Velünk szoros szövetségben álló Törökbirodalomra újabb felvirágzás és biztosított fejlődés korszaka várjad.

Komoly törekvésünk, hogy *megszilárdítsuk viszonyunkat a semleges államokhoz,* amelyeknek hadifoglyaink érdekében kifejtett emberbaráti tevékenységükért legbensőbb hálával tartozunk.

Uraim! Az Önök elé terjesztendő javaslatok, amelyek szokásszerűleg felölelik a Boszniára és Hercegovinára vonatkozókat is, nagymérvű igényeket támasztanak az Önök hazániaságával szemben. Bizalommal reményelem, hogy szokott komolysággal és kölcsönös megértés szellemében fognak azokkal foglalkozni, a munkálkodásukhoz a legteljesebb sikert kívánom szeretett hazánk javára.

(A király a gyors békekötésről.)

A trónbeszédet a delegátusok lelkes éljenzése szakította félbe. *Különösen az orosz fegyverszünet említésénél hangzott fel a hársány brávó.* A király magasztosan szép beszédét a legnagyobb figyelemmel kísérték a delegátusok, melynek elhangzása után az uralkodó lépett a trónról és elsőnek Khuen-Héderváry Károly grófot tüntette ki megszólításával.

Khuen-Héderváry az uralkodóval folytatott diskurzusról kijelentette egy újságírónak, hogy őfelsége magántermészetű ügyekről tett említést és csak azután tért át az orosz fegyverszünet kérdésére. A király az orosz fegyverszünetről megjegyezte:

— *Hála Istennek jól mennek a dolgok, a tárgyalások folyamatosan tartanak.*

Khuen-Héderváry megkérdezte a királytól:

— Remélem, a tárgyalások sikerre fognak vezetni.

— *Remélem én is, isten segítségével sikerülnek a dolgok* — jegyezte meg a király.

Az uralkodó azután Zichy Ágost grófot, a delegáció alelnökét szólította meg, akivel csak rövid ideig beszélgetett régi delegációkról, azután elhagyta a tróntermet.

(A trónbeszéd hatása.)

A trónbeszédről a jelenvolt magyar delegátusok közül a következők mondtak véleményt:

Tisza István gróf kijelentette, hogy teljes meglepéssel hallgatta a trónbeszédet, mely tartalmilag és formailag is egyaránt megragadó volt.

Andrássy Gyula gróf oda nyilatkozott,

hogy a trónbeszédet a legnagyobb örömmel hallgatta, mert a mérsékelt hang dacára energikus és határozott volt.

Károlyi Mihály gróf nincs teljesen meglepve a trónbeszéddel. Sajnálattal hallottam — mondotta Károlyi — hogy az eddig használt megegyezési béke meghatározás helyett mindenütt a tisztességes béke megkötését hangoztatta az uralkodó. Sajnálattal hallottam a trónbeszéd azt a passzusát, mely ellenségeink jövő viszonyáról szól. Itt erős kifejezések vannak. Rablókat és betörőket jelzők fordulnak elő. Rablókkal és betörőkkel nem akarunk békülni, ha pedig békülünk az ellenséggel, akkor nefti használunk erős kifejezéseket.

A bőségszaru.

(Káposzta, burgonya, répa stb.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A város közlelmzési bizottsága Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ma délután tartotta rendes heti ülését, amelyen Exterde Kálmán báró a közlelmzési hivatal vezetője bejelentette, hogy a város Töketerébésről 50 métermázsa répát kapott, ez már meg is érkezett és a napokban szét is fogják osztani. Bejelentetett továbbá, hogy a város kiküldöttje két hétig tartózkodott Kisvárdán, hogy a város részére kiutalt 10 waggon káposztát átvegye, de a Zöldségközpont ottani megbízottja nem volt hajlandó a káposztát maximális áron átadni. Erről jelentést tettek Nagy Ferenc államtitkárnak, aki *sürgősen intézkedett, hogy a város Lugosról 20 waggon káposztát kapjon.* A város megbízottja már el is utazott Lugosra és az ottani környéken összeszedi a káposztát.

Bejelentette Exterde báró azt is, hogy a Burgonyaközpont brassói kirendeltségénél 35 waggon burgonyát utaltak ki a város részére s ennek a mennyiségnek egy része már utban is van. Kimondta a bizottság Hecht Adolf dr. tb. főorvos írásbeli indítványára, hogy kísérletet tesz a vágóhidon levágott marhák véréből egy hentes utján hurkát készíttessen. Kimondta a bizottság, hogy a borju és marha máj maximális árát különként 8 koronában, a tüdőt pedig különként 6 koronában állapítja meg és egyuttal kimondta azt is, hogy sem a májat, sem a tüdőt nem szabad nyomtatéknak felhasználni.

Ezután az ipartestületnek azzal a kérésével foglalkoztak, hogy a kisiparosok részére heti egy liter petroliumot utaljanak ki. A bizottság felszólítja az ipartestületet, készítsen pontos kimutatást azokról, akiknek üzeméhez petrolium szükség van. Az országos olaj és zsiradék hivatal értesítette a várost, hogy 760 kiló gyertyát utalt ki. A bizottság ezt a mennyiséget elfogadta, de fel fog irni, hogy nagyobb mennyiséget utaljanak ki és lehetőleg egy típusu gyertyát küldjenek.

Majd Exterde Kálmán báró beszámolt nagyváradai tanulmányjáról és azt az előterjesztést tette, hogy ha a város be tudja szerezni a szükséges élelmicikkeket, akkor állítsa fel a napközi otthonokat és a hatósági étkezdét. A bizottság a napközi otthonok ügyének előkészítésével Kovács Vince kulturtanácsost bízta meg azzal, hogy a tanítósággal és a szegény gyermekeket segélyező egyesülettel karöltve lehetőleg minél előbb valósítsa meg azokat. Ezután a hatósági étkezdék ügyét tárgyalták, amelyről lapunk más helyén számolunk be.

Czernin Ottokár gróf a békéről.

(A külügyminiszter expozéja.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A magyar delegáció külügyi albizottsága ma tartotta meg első ülését, amelyen Czernin Ottokár gróf közös külügyminiszter elmondotta expozéját. A delegátusok 3 óra előtt gyülekeztek az ülésterem előcsarnokában, majd bevonultak a delegátusok a terembe és Berzeviczy Albert elnök az ülés megnyitása után felkérte a külügyminisztert expozéjának előterjesztésére. Czernin gróf szólásra emelkedett és szabad előadásban ismertette a monarchia külügyi helyzetét:

— Örömmel ragadom meg a régen nélkülözött alkalmat Ausztria-Magyarország külügyi helyzetének ezen alkotmányos fórum előtt való tárgyalására. Abban a szilárd bizodalomban, hogy az országos bizottságok működéséből Ausztria-Magyarország oly politikai erőket fog meríteni, amelyek üdvére fognak válni a monarchiának. Az elmúlt három esztendő oly világtörténelmi események láncolatát öleli fel, amelyeknek arányai jelentősége és hatása bármely történelmi időszak eseményének kereteit meghaladják. A monarchia és szövetségesei legyőzhetetlenül állnak ebben a háborúban, amelyet példátlan számszerűtlen taleróval szemben küzdöttünk meg.

— A küzdelem közepette elköltözött az élők sorából Öfelsége I. Ferenc József császár és király, anélkül, hogy megadatott volna neki megérnie a háború tisztas befejezését. A modern uralkodó kötelességeinek teljes tudatában lépett ősei trójára Öfelsége Károly császár és király és vezető emberiségétől irányított biztos kézzel népeit. Az elmúlt három esztendő történetére vonatkozólag a megjelent Vöröskönyv utalt, amelyek az egyes ellenségeinkkel megindult háborúnak hiteles képét adták.

(A világháború okai.)

A balkánon előállott helyzet nem kecséget tartóssággal. Törökország területileg erőkezényen megvolt csorbitva. Bulgária megvolt fosztva nemzeti igényeinek megvalósításába vetett reményétől. Szerbia indokolatlan aspirációkat táplált idegen területek rovására való gyarapodás iránt. Románia pedig vértelen és diestelen bevonulás révén a bolgár Dobrudza birtokába jutott. Ebben a helyzetben a súlyos megrázkódtatások minden előfeltétele adva volt. A cári és imperialisztikus Oroszország anyagilag és erkölcsileg állandóan támogatta az említett országokat. A pánszláv propaganda és a katonai kényszerítés egyre terjedt. A próbamozgások állandó veszéllyel fenyegettek Oroszország felől. A sarajevói gyilkos merénylet villámszerűen világította meg ezt a helyzetet. A monarchiára elérkezett a sorsdöntő óra, amelyben existenciája érdekében a dolgok továbbfejlesztésének gátat kellett vetnie. A türellem korszaka, amelyet már-már a gyengeség színterében tüntettek fel, lejárt. Szövetséges társunk a válságos órában feyvert ragadott mellettünk. Hogy szándékainkat nem vezette a hódítási vágy, arra ellenségeink szolgáltatták a bizonyítékokat, nem titkolván, hogy a monarchia feldarabolására törekednek. A monarchia népein csodálatos egyértelműséggel ismerték fel, hogy ez a küzdelem a haza létének, vagy nem létének küzdelme. A hadsereg és haditengerészet teljesítményeihez méltán sorakozik a mögöttes országok áldozatkészsége és mindenféle nélkülözések ellenére mindenkori állhatatos magatartása. A mai nemzedék hősiességének ezekre az etikus hatásaira, bizony fog támaszkodni az osztrák-magyar monarchia jövője. Ezalatt a német birodalommal fennálló szövetségünk a leglényesebben megállította a tűzpróbát és halálával tartozunk azon államférfiaink bölcsességének, akik ezt a szövetséget létrehozták.

(Szövetségeseink.)

A háború folyamán két új szövetséges társat nyertünk. Törökországot és Bulgáriát, amelyek érdekeik teljes felismerésében hozzánk csatlakoztak. Azon bizalmunk ad kifejezést, hogy e két országgal való szövetségünk a há-

boru után is fenn fog maradni. Törökországra nézve a velünk való szövetségből eredő kilátások valóságos újjászületésnek mondható. Bulgáriának sincsen oka megbánni azon elhatározását, hogy hozzánk csatlakozott, mert ennek köszönheti, hogy megszálhatta a történelmileg és földrajzilag hozzátartozott területeket s uralkodója erélyes politikájának még további gyümölcsei is érlelődnek.

(Olaszország és Románia árulása.)

Megemlékezett volt két szövetségeseinkről, amelyek képesek voltak arra, hogy cserben hagyják szövetségeseiket, majd pedig az eltséghez pártoljanak át. Olaszország volta-képen már a semlegeségi nyilatkozat megtételével megszegte hűség kötelességét és elárult bennünket. Most vallotta ezt be a legcinkább módon, amikor hűségének jutalmul segítséget kér az ententétől, hogy a tönk-rejutástól megmentse. Bécsbe akart bevonulni és elhelyett a 11. Isonzó-csatában katonák száz ezreit áldozta fel. Két év után eljött a támadás pillanata és most nagy termékeny vidékei vannak birtokunkban kézizálogul a békétárgyalásokra.

Románia Károly király halála óta az árulások szakadatlan láncolata. Románia politikáját egy osztrák korona tartományra és több magyar vármegyére való átruházás jellemezte és háborút akart viselni kockázat nélkül. Ennek a két esztendőnek folyamán nem volt hiány zsarolási kísérletekből a román kormány részéről. Ismételtén állt eliből azzal a kivánsággal, hogy magyar területek átengedésével vásároljuk meg a román kormány semlegességét. De ez céltalan lett volna, mert később mégis megüzenték volna a háborút, ha a helyzet még több eredménnyel kecségette volna. Bratianu kormánya sohasem volt olyan től, amelylyel becsületes szerződést lehetett volna kötni. A diplomáciánk nem tudta visszatarítani Romániát az árulástól és az öngyilkosságtól és arra szorított, hogy hadvezetőségünket értesítse a román háború közvetlen kitéréséről. Ez tette lehetővé, hogy a dobudzsai fronton megsemmisítő csapást mérhessünk Romániára. Sajnos, hadtechnikai okokból nem volt lehetséges, hogy északon is ép oly gyorsan fogantossítsuk épen oly hatékonyan az ellenrendszabályokat, úgy, hogy a román betörés a határmenti vármegyékben nem volt megakadályozható.

Nemsokára azonban itt is közbe léptek a szövetséges csapatok, Brassó és Nagyszében mellett el nem muló diésőség leveleit tüzték a győzedelmes hadseregek babérkoszorújába. A román kormány ugyan a legutolsó pillanatig abban a tévedésben élt, hogy sikerült a központi hatalmak diplomáciáját kijátszania és felkészülten az ellenfelekre támadnia. Szörnyen és igazságosan torolta meg a sors a román árulást. Az entente nagy ígéretei birták rá Romániát az árulásra, a jutalom azonban semmivé foszlott.

Szerbiában és Montenegróban fel kell vetnie a lakosságoknak a kérdést, vajon jótanácsok alapján jártak-e el uralkodók és kormányok, amikor az entente befolyására harcba keveredtek velünk és hatalmi csoportunkkal. Sok keserves csalódás volt ennek a politikának a következménye.

Bátran elmondhatjuk tehát, hogy az entente nyitotta ki a Balkán népek szemét, úgy, hogy azt mi magunk a leghatékonyabb munkával sem tehetjük volna.

(Lengyelország önállósága.)

Lengyelország elfoglalása lehetővé tette a központi hatalmaknak a lengyel királyság visszaállítását, amelynek mint a nyugati kultúra előretolt orszagának nagy küldetését kell majd betölteni. A háború tartama alatt a lengyel királyság kiépítése csak lassan haladhat előre. A békekötés után Lengyelország maga határozhat állami jövője felett.

A legutóbbi események közül kiemelendő itt az Egyesült Államok hadüzenete Németor-

szágnak és az orosz forradalom kitérés. Az Unio és Németország között kitért háborúnak a folyamánya, hogy köztünk és az Egyesült Államok közt megszakadt a diplomáciai viszony.

(Orosz békétörekvések.)

Az orosz birodalomban bekövetkezett átalakulásról ezidő szerint már csak azért sem mondhatok végleges ítéletet, mivel az események látszólag még nem jutottak végleges befejezéshez. Kétségtelen, hogy Oroszországnak békére najló körei az orosz nép tulayomó többségét képviselik és egyelőre uralkodnak azon a kisebbségen, amely az entente-hatalmakkal egyetértésben kívánja és még kierőszakolni reméli a háború folytatását. Hogy az oroszországi dolgok tovább hogyan fejlődnek, azt természetesen előre mondani nem vagyok képes. Kiemelendő azonban a következő tények. Ausztria-Magyarország és szövetségesei ellentétben az entente-kormányokkal soha meg nem kísérelték, sőt még csak nem is gondoltak arra, hogy Oroszország belső viszonyainak alakulását befolyásolják. Négyesszövetségünk hatalmai mindenkori hajlandók voltak arra, hogy a hatalmon levő mindenkori orosz kormánnyal ép úgy, mint valamennyi többi ellenféllel is tárgyalásokba bousátkozzanak. Oszinte rokon-szenyvel kísérjük az orosz nép abbéli törekvését, hogy sorsát békés utakra terelje vissza, nyugodt és rendezett viszonyokhoz jusson. Oszinte kívánságunk, hogy visszaállítsuk a jó szomszédi viszonyt, amelyben annak idején állottunk Oroszország népével és hogy a kölcsönös viszonyt barátságban ápoljuk.

Köszönetet mond a szomszédos kormánynak és a pápának azért az emberbaráti gondoskodásért, amelyet a háború áldozatai iránt tanusítottak és remélhetőleg ezentul is tanusítani fognak. Ugyancsak köszönetet mond a Vörös Kereszt nemzetközi intézményének is.

(Megálltuk a helyünket.)

Ha már most áttekintjük a jelenlegi helyzetet, jogosult büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy Ausztria-Magyarország a rákényszerített önvédelmi harcban eddigelé sikeresen állotta meg helyét. Az ellenséget területünkről kiűztük s ma mélyen bent az ellenség földjén állnak seregeink védőfalként számdékolt jövő betörésekkel szemben. Katonai és tengeri hatalmunk töretlen. A háború szerenésés kimenetelére vetett bizalmunk rendületlen. A monarchia gazdasági és pénzügyi ereje meglepően szilárdnak bizonyult. A közéletmezés terén még felmerülő nehézségek a kormányok idévágó szervezeti rendszabályainak kiépítése és tokeletesítése utján szintén le fognak küzdeni. A monarchia két állama gazdasági törekvéseit a háború természetesen szük határok közé szorította. Nem vagyunk hivel a jövőndő gazdasági háború eszméjének. A Németországgal való gazdasági viszonyunk szóban forgó újraszabályozásával csak a magunk gazdaságának erősítésére törekszünk. Usalóka optimizmustól, de pesszimiztikus hangulatoktól is egyaránt távol állva jövő kilátásaink tekintetében a mértéktartó, de meggyőződéson alapuló bizalmat teljességgel jogosnak tartom.

Ellenfeleink fokozódó kimerülése, az intézett offenzivák sikertelensége valamennyi harc-vonalon, a buvárhajóharc állandóan növekvő hatása jogosultá teszik azt a feltevést, hogy a nahezén túl vagyunk. Es így mi, akik nyugodt lelkiismerettel azzal az erőtt adó tudattal léptünk ebbe a háborúba, hogy tiszta önvédelmi harcot, létünk vagy nem létünk harcát vívjuk, felemelt fővel, bizakodó hangulatban várjuk a béke derengő hajnalát is. Ha ezennel kijelentem, hogy annak a lehetőségét, hogy belátható időn belül békéhez jussunk, adva látom, akkor a lehetőség megteremtésének érdemét a mi hatalmi csoportunk javára kell igényelnem.

(A béke-eszme fejlődése.)

1916 december haváig béke szó valamennyi hadviselő államban tilos volt. Akkortáiban általánosan felismerhetővé vált legyőzhetetlenségünk tudatában és támaszkodva ügyünk igazságára, szövetségeseinkkel egyetértésben nekünk volt először bátorságunk arra, hogy ellenfeleinknek békétárgyalások megindítását javasoljuk. Erkölesi erőnknek ez a bizonyosága nem talált megértésre ellenfeleinknél. Nem

haboztunk tovább haladni azon az uton, amelyre ráléptünk, a minden irányban igazságos és tisztos béke előkészítésének útján. Az a kormány, amely az általunk felvetett eszmét átvette, Oroszország ideiglenes kormánya volt, amely f. évi április, 11-én kijelentette, hogy Oroszország nem szándékszik más népek felett uralkodni, idegen területet erőszakkal megszállani, hanem tartós békére törekszik. Az ideiglenes orosz kormány ezen nyilatkozatára a központi hatalmak kormányai megállapították saját céljaiknak az orosz célokkal való megegyezését. Ha a továbbiak során a béke kérdésében táplált felfogásunknak az idevágó orosz felfogással való emez azonossága dacára se került sor a béketárgyalások megkezdésére, ebben kizárólag a nyugati államok a hibásak, amelyek nemcsak ragaszkodtak a velünk szemben viselt hódító és megsemmisítő háború gondolatához, hanem latba vetették teljes befolyásukat Oroszországban is, hogy azt békepolitikájának folytatásában megakadályozzák.

A pápa jegyzékével a béke érdekében tett lépés a mi hatalmi csoportunknál a legmelegebb fogadtatásra talált, így mindenik fél irányában igazságos és tartós béke előterjesztését célzó tárgyalások megindítására alkalmas alappal tekintetük. Az ellenfél táborában nem talált visszhangra a szent atya békeszózata. A részéről és velünk szövetséges országok felelős tényezői részéről tett nyilatkozatokból kiderül az álláspont, amelyet a béke kérdésében elfoglaltunk.

(Nem akarunk hódítani.)

Ránk nézve a jelenlegi háború védelmi harc. ennél fogva célunk oly béke kötése, amely Ausztria-Magyarország szabadságát, önállóságát és területi bintokállományát csorbítatlanul biztosítja. Nem törekszünk kiterjedt terület gyarapításra és gazdasági elnyomásra de hatékony bizonyítékokat kívánunk jó vönk szabad és akadálytalan fejlődése érdekében. Ezt a bizonyítékot nyújthatnák: a fegyverkezés fokozatos, egyidejű és kölcsönös csökkentéséről és a nyílt tenger szabadságáról szóló és megfelelő garanciák és a kötelező döntő bíráskodás egyidejű behozatala.

— Készek vagyunk tehát ellenfeleinkkel általános, igazságos és tisztos békét kötni, mely a monarchia területi épségét és jövőbeli szabad fejlődését politikai és gazdasági téren biztosítja.

— Oroszországgal, amely folyó évi április hónap óta, késznek nyilatkozott területi és gazdasági elnyomástól mentes béke megkötésére s melynek mai kormánya ezt újra programjába vette, most éppen azon vagyunk, hogy ezen alapon tárgyalásokat indítsunk. Azt, hogy vajon a többi ellenséges állam is csatlakozik-e Oroszország abbeli javaslatához, hogy ezen alapon a jelen pillanatban, béketárgyalásokba bocsátkozzanak, nem lehet megmondani. Ennél fogva mi sem vagyunk abban a helyzetben, hogy nyilatkozhassunk arról, hogy a fent vázolt béke ezekkel az államokkal mennyiben valószínűsíthető meg. Minden körülmények között ki kell azonban jelentenem, hogy rám nézve lehetetlen, a mi önzetlen hadicéljainkat, minden időkre való érvénnyel egyhangulag leszögez-nem, azoknak az ellenségeinknek nyíltan bevalott annexió törekvéseivel szemben, akik ragaszkodnak a háború folytatásához. Amint az igen tisztelt delegátus urak fejegetéseimből megállapíthatják, legfőbb törekvésem az osztrák-magyar monarchiát mielőbb oly békéhez juttatni, amely eredményesen védelmezett jogainak megővése és jövőnk biztosítása mellett, a népek tartós kiengesztelődéséhez vezet.

E reményességben egynek érzem magam önökkel és Ausztria-Magyarország lakosságának túlnyomó többségével. Ennél fogva kérem az önök támogatását ennek a valamennyi félnek szembe előtt lebegő célnak elérésében. Remélem, hogy a békét el fogjuk érni, a megegyezés útján ellenkező esetben pedig — és erről szilárdan megvagyunk győződve — kikényszerítjük azt. Fontos fejegetéseinket a tisztelt albizottság jóindulatában ajánlva, természetesen késznek nyilatkozom arra, hogy mindazon kérdésekre, amelyeket a delegátusok hozzám intéznek a lehetőség szerint válaszoljak.

Tisza a külső beavatkozás ellen.

Az élénk helyesléssel és éljenzéssel fogadott külügyi expozé után az elnök jelentette, hogy az albizottság nevében elismerését fejezi ki. Majd bejelentette, hogy Tisza István gróf óhajt felszólalni.

Tisza István kijelenti, hogy meg kell ragadni az első alkalmat a magyarság álláspontjának körvonalazására. Tiltkozik az ellen, hogy a népek önrendelkezési jogát hangoztató jelszónak olyan értelmet adjanak, mely mellett belső ügyünk vezetésében idegen kezek jelenjenek meg. A monarchia nemzeteinek idegen aeropály gyarmokodás alá való helyezésével beavatkozási jog adassék meg, mely belső szervezetünkbe vágna és aláásná országunk egész jövőjét. Ezt nem nevezné egyébnek, mint a monarchia kapitális diminúciójának; az állam, haza és a trón elleni merényletnek, amit Magyarország megvetéssel utasít vissza. A monarchia ügyeit csak maga a monarchia intézheti, Magyarország nemzeti önállóságát pedig semmiéle kívülről érkező befoiyásoktól nem szabad veszélyeztetni engedni. Minden idegen beavatkozás ellen a leghatározottabban és a legerélyesebben tiltakozni kell. Biztosítja a külügyminisztert arról, hogy az egész monarchiát maga mellett találja ellenséges támadásokkal szemben. Végül visszautasít minden olyan támadást, ami belső ügyünket teszi jogtalan kritika tárgyává.

Andrássy Gyula kijelenti, hogy mindenben egyetért Tiszával.

Czernin Ottokár gróf külügyminiszter hálás Tisza István gróf fejtegetéseire, mert természetesnek találja, hogy a monarchia nemzeti kérdésekben tanúsított magatartását nem engedi jogtalan támadásoktól leicsinyelni. Természetes, hogy véleménye ugyanaz, mint a Tiszáé és Ausztria-Magyarország belügyeibe nem enged idegen beleszólást. E tekintetben utal a mai trónbeszéd azon részére, melyben a király ezeket mondja:

Másrészt azonban legszentebb kötelességünknek kell tekintenünk azt is, hogy azt a kardot, amelyet rablásrakész szomszédok mohó zsákmányszomja kényszerített kezünkbe, ebben a monarchia egész jövőjére olyannyira döntő harcban ne tegyük le előbb, míg ellenfeleink feldarabolásunkra és erőszakos elnyomásunkra irányuló örületes terveikről kétséget kizáró módon le nem mondtak. Urak akarunk maradni a magunk házában.

VÁROS ÉS MEGYE.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1917. évi december hó 12-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak sorrendje: 1. Polgármester havi jelentése. 2. A polgármester beterjeszti az aradi ipartestületnek kérvényét, Sófalvi György törvh. biz. tagnak a Weitzer-alapítványi bizottságba leendő beválasztása iránt. 3. Komárom sz. kir. város törvényhatósági bizottsága március 15-ikének, mint nemzeti ünnepnapnak törvénybeleendő iktatása tárgyában hozott határozatát megküldi. 4. Arad sz. kir. város bíráló választmánya beterjeszti az 1917. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét. 5. A megüresedett II-od aljegyzői, továbbá 1 közigazgatási fogalmazói és esetleg egy rendőr-fogalmazói állásnak választás útján való betöltése. Arad, 1917. december 4. — Angel István úr. főjegyző.

Sikeres nemet ellentamadások.

Berlin, december 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadcsoportja:

A flandriai arcvonalon a Pöcapelle és Gheluvelt között déltől kezdve nagy hevessegre fokozódott a tűz. Gheluwettől északra az angol gyalogság több hullámban támadott, de tűzünkben és ellentámadással visszavertük. A cambrai csatater szakaszon Inchoy és Bourlon között átmenetileg élénk volt a tüzérségi tevékenység. Kisebb előtéri harcok sikeresen folytak le a déli szakaszon Marcoing és a Peronnetől Cambraiba vezető út között egész napon át nagyon heves helyi harcok voltak. Fáradhatatlanul rohamozó csapataink kézigránát és szurinyharcban szívósan védelmezett árokrészeket ragadtak el az angoloktól, amelyeknek visszafoglalását hiába kísérelte meg az ellenség. Badeni csapataink azonnal elfoglalták Kavo Viaquesir-Laseri falut és többszörös angol ellentámadással szemben birtokunkban tartottak. Több mint 500 foglyot ejtettünk.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Ailette mentén és a Maas két partján élénkebb felderítő tevékenység mellett időnként feléledt a tűz.

Keleti harctér:

Az orosz arcvonalon megkezdődtek a fegyverszüneti tárgyalások.

Macedon arcvonal:

Nincs különös esemény.

Olasz arcvonal:

Tüzérségi tevékenység kedvező látásvizonyok között néhány szakaszon élénkebb volt mint az előző napokon. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

MŰVÉSZET.

* **Heti műsor.** Szerda: Sztambul rózsája. Csütörtök: Unnapi előadás. Ditrói Mór, az Országos Színész Egyesület volt elnökének tiszteletére II. Rákóczi Ferenc fogsága, dráma. Péntek: Montágh Ilona vendégfelléptével A lengyelvér. operett. Szombat délután Boccaccio. Este Lengyelvér.

* **A színházi iroda hírel.** Montágh Ilona vendégjátéka. A legnagyobb érdeklődés előzi meg Montágh Ilona vendégjátékát, ki pénteken és szombaton két estén egymásután lép föl vendégként. A lengyel vér kitűnő operettben, melyben a vendégművész Helena vezető női szerepet játsza. A többi szereplők Szontai Boriska, Gyöző, R. Tóth, Polgár S. stb. II. Rákóczi Ferenc fogsága. Szigligeti Ede történelmi drámája esütörtökön kerül előadásra. Ditrói Mór, az orsz. színészegyesületnek hosszú évek során át volt elnökének tiszteletére ezer előadás teljes jövedelmét Ditrói Mórnak ajánlotta föl az egész magyar színészet nemzeti ajándékképpen. Az előadásban az egész személyzet foglalkoztatva van Szombat és vasárnap négy előadás lesz a színházban. Szombat délután három és félórakor a Boccaccio kitűnő operett van műsoron, a már ismert szereposztásban, este Montágh Ilona felléptével A lengyelvér kerül színre. Vasárnap délután három és fél órakor A gölem héber daljáték van műsorra tűzve, este hét és fél órakor A márvány menyasszony kerül előadásra. Előkészületen Tosca, opera, Szerető, újdonság, Hamlet, Shakespeare tragédiája. Mindegyikből állandóan folynak a próbák.

Mindenki mindenki ellen.

(Harag Zubor Andor nyilatkozata miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A város közéleti bizottságának ma délután tartott ülésén több fontos kérdésen kívül — amelyről lapunk más helyén írunk — szóba került a hatósági étkezde felállításának kérdése is. Ezzel kapcsolatban ismét szőnyegre került az a kérdés, vajjon ki hibás a közéleti mizériák miatt. Mészáros János, az egyik munkásküldött szólalt fel legelőször és azt mondta, hogy amikor a munkások bejöttek a bizottságba, azzal a céllal jöttek be, hogy dolgozzanak az egész város közönsége érdekében, mert a mostani idők megkövetelik, hogy a város egész közönsége érdekében munkálkodjanak! A munkások mindig a legjobb akaratúak és tudással tették ezt, sokszor elvük ellenére is és éppen ezért annál keblemelenebbül érintette őket Zubor Andor városi tanácsosnak az a nyilatkozata, hogy a közéleti bizottságban olyanok vannak, akik bár a legnagyobb jóindulattal, de kevés hozzáértéssel intézik a közéleti mizériákat és ezeknek a hibájáért nem lehet a városi tanácsot felelőssé tenni. Zubornak e nyilatkozata után tulajdonképpen már nem is lenne helyük a bizottságban, ha nem éppen ők tettek volna javaslatot a közös étkezde felállítására. Leszegezni kívánja, hogy nem a bizottság munkástagjai követtek el hibákat, hanem igenis a tanács követett el, még pedig azzal, hogy nem gondoskodott konyhakertészetről, mint ahogyan Nagyvárad tette ezt. Ő a munkásság nevében a leghatározottabban visszautasítja Zubor vádját, és kijelenti, hogyha a hatósági étkezde létesítésének előkészítési munkálataiban Zubor Andor is részt vesz, a bizottság munkástagjai nem fognak vele együttműködni.

Mülek Lajos dr. a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a munkások működéséről s azt mondta, hogy a tanács is meg fogja találni a módot, hogy megfeleljen az ellene emelt vádakkal. Ő nem a tanácsot hibáztatja az életmizériák miatt, hanem a különböző központokat, amelyeknek hivatalos labirintusában a város minden jogos kérelme fenakadt. Az a meggyőződése, hogy a közeljövőben a város életmizérisége megjavul és éppen ezért kéri a munkásokat, hogy a köz javára továbbra is dolgozzanak.

Varjassy Lajos polgármester kijelentette, hogy a tanácsot nem illetheti vád azért, mint ha nem gondoskodott volna konyhakertészetről. A tanács igenis előterjesztést tett a közgyűlésnek konyhakertészeti létesítésére, létesítettek is konyhakertészetet, sőt a városi földek bérlőit is kedvezményekben is részesítették, csak hogy terményeiket az aradi piacra hozzassák, de a tavalyi rossz termés a legjobb szándékot és akaratot is meghiúsította. Arra kéri a munkásokat ne vegyék túlságosan zokon Zubor tanácsos nyilatkozatát, mert az bizonyára nem kizárólag rájuk vonatkozott, hanem a bizottság valamennyi tagjára. Végül arra kérte a munkásokat, hogy dolgozzanak tovább is a város érdekében.

Ekkor Mülek Lajos dr. felállott és kijelentette, egyszer és mindenkorra tiltakozni kell az ellen, hogy egyes városi tisztviselők nyilatkozzanak a hírlapokban, amelyekben rendszerint elferdítve látnak napvilágot ezek a nyilatkozatok. Ugy látszik az urak elfelejtik, hogy a nyilatkozatra nem az újságoknak, hanem a nyilatkozóknak van szükségük és fura lenne, ha a közönség tájékoztatását egy bizottsági határozat eltiltaná a közönségnek felelős tisztviselő-

nek. A bizottság nem is tartotta szükségesnek hogy Mülek dr. iniciatíváját magáévá tegye.

Az érzékenykedés ezzel meg is szűnt, s a városi étkezde ügyében abban állapodtak meg, hogy vendéglősökkel fognak tárgyalni, természetesen úgy, hogy a szükséges élelmicikkeket a város fogja biztosítani.

Végül Neumayer Antal szocialista párttitkár egy adott esetből kifolyólag arra kérte a polgármestert, hogy ezentul munkásküldöttégeket ne fogadjon. A bizottság munkástagjai az összmunkásságtól kaptak felhatalmazást arra, hogy a bizottságban a munkások érdekeit képviseljék s az összmunkásság tiltakozik az ellen, hogy egyes munkáscsoportok előnyökben és kivételben részesüljenek. A polgármester örömmel megígérte, hogy ezt a kérést teljesíteni fogja, mert ezzel az ő helyzetét is megkönnyítik.

Amiről megfeledkeztek

(Tuldrága a lóhus.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az ideai nagy takarmányhiány miatt az élő állatok igen olcsón kerülnek piacra. A gazdák nem tudják az állatokat a szükséges élelemmel ellátni és így érthető, hogy az árak rohamosan esnek. Érdekes, hogy semminek se esett úgy az ára, mint a lónak. Szakértők véleménye szerint 75 százalékkal esett a ló ára, aminek oka nemcsak abban keresendő, hogy nincs takarmány, hanem, mert a katonaság most már nem vásárol olyan nagy mértékben lovat, mint annak előtte. Így tehát Aradon az adott viszonyok miatt nagyon olcsónak kellene lenni a lóhusnak és ezzel szemben azt tapasztaljuk, hogy az aradi lóhus mészárosok egyáltalában nem hajlandók deferálni a konjunkturális helyzetnek.

Ma nemcsak a proletáriátus van rántalva a lóhus fogyasztásra, hanem a nagy családú tisztviselők egy igen tekintélyes része is és így elsőrendűen fontos kérdés, hogy milyen ára van a lóhusnak. Az illetékes hatóságnak a lóhus árak esését, vagy emelkedését nem szabad figyelmen kívül hagyni, mivel egy hatalmas társadalmi osztály gazdasági érdekeivel van összefüggésbe. Hogy azonban mennyire nem törődik senki a lóhus árakkal, arra nézve jellemző az alábbi eset:

Az aradi katonai hatóságok egyikének szüksége volt nagyobb mennyiségű lóhusra és lóhusból készült kolbászra. A katonai intézet szerződést kötött egy aradi szállítóval, aki a húst 3 korona 60 fillérért, a kolbászt pedig 4 koronáért volt hajlandó szállítani. Mikor a lóhus ára lejjebb szállt, a katonaság felszólította a vállalkozót, hogy engedjen az árakból. A vállalkozó azonban nem volt hajlandó a kérést teljesíteni. Megtudta ezt egy másik szállító, aki gyorsan ajánlatot tett, hogy hajlandó a húst 2 koronáért és a kolbászt 2 korona 20 fillérért szállítani. Természetes, az olcsóbb ajánlatot fogadták el.

Ebből az esetből világosan kitűnik, hogy a lóhus ára alaposan lejjebb ment, viszont a hat aradi lóhus mészárszékekben erről mit sem akarnak tudni és az árak ma is olyanok, mint hetekkel ezelőtt. Nem válna ártalmára a hatóságnak, ha ez irányban tenne valamit és rendeletileg szabályozná a lóhus árát is.

OLVASSA NAPONTA

az „Aradi Közlöny“ apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny“-ben. —

Egy „link“ ügy.

(Ítélet a tolvajszóolás alapján.)

Fölötte érdekes és kedves jelenetekben bővelkedő tárgyalás pergett le ma délelőtt a járásbírószágon, Zih József bíró előtt. A esibesz-argó egy sokat használt terminus technikus: a „link“ szó alkotta a per anyagát, ami már régen huzódik és még sokára fog befejezést nyerni. Hogy a bírák és az ellenfelek milyen komolyan foglalkoztak az egyébként ártatlannak látszó históriával, arra nézve jellemző, hogy két itteni detektív személyében szakértőket rendeltek be a tárgyalásra, sőt kútfóorrásul szolgáló szótárakat szólaltattak meg.

A főmagánvádló Erdélyi Andor aradi ügyvédi irnok volt, aki azért jelentette fel Prodanovics Döme ügyvédi irnokot, mert a köztük lévő perben egy felebbezési iraton azt írta, hogy az Erdélyi Andor „link“ esküjére egyáltalában nem lehet és nem szabad ítéletet alapítani.

A bíróság helyt adott Erdélyi keresetének és ma tárgyalta az ügyet. Prodanovics bevallotta, hogy az inkriminált szót valóban használta, de hogy a „link“ meghatározás becsületsértő vonatkozású lenne, azt nem tudta és ő nem is ilyen értelemben írta. A bíró megkérdezte a vádlottól:

— Maga szerint mit jelent az, hogy link?

— Tudommal a link szó nem több, mint ingadozó — felelte Prodanovics.

Ezután Erdélyi kihallgatása következett aki előadta, hogy „link“ meghatározás becsületsértő.

— Én úgy tudom — mondotta Erdélyi — hogy a megbízhatatlan, erkölcstelen, hazug és meghélyezett emberre mondják az apacsok, hogy link.

Mivel egészen speciális és különösen a csibész-világ erkölcsét, szokását, nyelvét és levegőjét ismerő emberek tudják a link szó igazi tartalmát, Zih bíró elrendelte Horváth József és Rasztig István aradi detektívek szakértői kihallgatását, ezen kívül megnézték az Erdélyi által becsatolt „Magyar tolvajnyelv szótárát.“

A detektíveket megkérdezte Zih bíró:

— Mondják meg kérem, mi a link szó igazi értelme?

— Link annyit tesz, mint tolvaj, meghélyezett — mondotta Rasztig detektív-szakértő.

— Mit szól ezen véleményhez Prodanovics? — kérdezte a bíró.

— Fogalmam se volt arról, hogy a link szónak ilyen súlyos értelme van. Én azt hittem, hogy ingadozó.

Horváth detektív-szakértő véleménye teljesen megegyezett Rasztig szakértői előadással. Ezen kívül Zih bíró lelkiismeretes pontossággal lapozgatni kezdett a „Magyar tolvajnyelv szótára“ című könyvben és a link-linkócius-fejezet alatt megtalálta a keresett szót, ami azt jelenti e kitűnő kútfó szerint, hogy nem valódi, hamis.

Igy hát teljesen beigazolást nyert, hogy a link szót valakire alkalmazni, az kimeríti a becsületsértés vétségét és ezért a bíróság Prodanovics György ügyvédi irnokot 100 korona fő- és 40 korona mellékbüntetésre ítélte, amit azonban a 92-ik szakasz alkalmazásával felfüggesztettek.

Prodanovics az ítélet, Erdélyi az enyhítő szakasz alkalmazása miatt jelentett be felebbezést.

Tanúság: tessék csinján banni a link szó alkalmazásával.

HIREK.

„Nem volt a csehoknak Kossuthjuk.”

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs. A képviselőház mai ülésén Stranzky képviselő szóvá tette a magyar képviselőházban a cseh ellen elhangzott támadásokat és kijelentette, hogy a cseh népek, saját szuverenitása és államisági joga a magyar közjoggal etnikai tekintetben és történelmi jogon is egyenlő értékű. Akárhol, ahol egymással szemben a történelem mezején a cseh és a magyar szembekeverültek, a csehnek megverték őket. A civilizáció és kultúra terén pedig messze túlszárnyalják a magyarokat. A csehék ép úgy, mint a magyarok egy esztendőben bízták sorukat szabad választás útján ugyanarra a dinasztíára, ugyanazzal a bizalommal. Ezzel nem adták fel állami önállóságukat. 1848-ban sem lehetett kétség, hogy Kossuth Lajos szavaival: az önállóság kérdése a jog szempontjából sehol sem állott meg szilárdabban, mint Csehországban és nem gyöngébb, mint Magyarországon. Ha Kossuth így beszél, hogy mer Wekerle más kép beszélni. Kérde Wekerletől, hogy mi a különbség a földre taposott és megbénított cseh és az érvényre jutott magyar jog között. Kijelenti, hogy Csehországban nem volt egy Kossuth, aki a Habsburg-dinasztiát trónvesztettnek nyilvánította volna, nem volt egy Andrássy Gyula, akit in effigie felakasztottak s aki a külföldön a dinasztia és birodalom ellen dolgozott. Nem volt egy Görgey, akinek a temetésén a magyar kormány képviseltette magát. Végül a cseh nép nem lázadt fel és nem fenyegetőzött forradalommal, mint a magyarok tették 1866-ban Kalpka vezetésével. Százszor és ezerszer is meg fogják ismételní, hogy jogaikból egy haj szálnyt sem engednek.

— Az Acsev. vezérigazgató általa. A Fábrý Sándor Itálával megüresedett vezérigazgatói szék rövidesen betöltésre kerül az Arad-csanádi egyesült vasutaknál. A díszes állásra, értesülésünk szerint, két jelölt áll szemben egymással: Koromzay Frigyes, a vasut jelenlegi igazgatója és Sármezey Endre volt aradi, jelenleg Budapesten a helyi érdekű vasutak igazgatója.

— A lengyelek a békéért. Bécsből jelentik: A delegáció lengyel tagjai ma délután Dasinszky elnöklété alatt tanácskozást tartottak, amelyen a delegációban követendő magatartásukat beszélték meg. A lengyel delegátusok körében az a vélemény alakult ki, hogy a közös kormány minden békefőrekvésért támogatják és cseh, délszláv és ukrán képviselők zavaró kísérleteinek a legnagyobb eréllyel ellen fognak állni.

— Lloyd George válaszol a német kancellárnak. A Vossische Zeitung jelenti Londonból: Lloyd George a német kancellárnak a háború és béke kérdésében tett nyilatkozatára legközelebb válaszolni fog az alsóházban.

— Katonai kitüntetések. A király Vadas Jenő 3. honvédtuszárezredbeli századosnak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a kardok egyidejű adományozása mellett újlag adományozta a Signum laudist és Bornstein Izidor 33. gyalogezredbeli hadnagynak a Signum laudist.

— Az első hó. Reggel félhárom órákor sűrű pelyhekben lehullott Aradon az idei tél nem szívesen várt vendége, sok szegény ember szomorúsága, az első hó. Lapzártakor erősen havazik.

— Kitüntetés. A király a harctéren kelt elhatározásával domonyi Domonyi Móric dr.-nak a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási r.-t. igazgatójának, a közlekedés terén kifejtett érdemes működése elismerésül a *miniszteri tanácsosi* címet díjmentesen adományozta.

— Hölgyek üdvözölték a fogságból hazatért ezredest. Szegedről jelentik: Schöpflin Ottó 5. honvéd gyalogezredbeli ezredes, aki Przemyslben ezredével az oroszok fogságába került, néhány nappal ezelőtt tudvalevőleg hazatért. Schöpflin ezredes, mint rokkant szabadult meg a hosszú és gyötrelmes fogságból. Előbb Dániában üdült, onnan aztán véglegesen hazabocsátották. A vitéz ezredest hazatérése alkalmából megható ünneplésben részesítették a szegedi hölgyek. Vasárnap délután özvegy lovag Worzskovszky Károlyné vezetésével huszonhat előkelő úriúri kereste föl Schöpflin ezredest, aki a lakásán családja körében fogadta a küldöttséget. Worzskovszkyné lelkes beszéd kíséretében nemzetiszíntű szalaggal díszített babér- és cserengat és a következő fölrású fehér szalagot nyújtott át az ezredesnek: „A hadifogságból hazakerült vitéz Schöpflin Ottó m. kir. 5. honvéd gyalogezredbeli ezredesnek nagyrabecsülésükkel a szegedi hölgyek.” Schöpflin ezredes könyekig meghatva köszönte meg a megkapó, női gyöngédségre valló figyelmet. De örömmel — mondta — nem teljes, sajog a szívem, hogy bajtársaim még ott szenvednek. Az ezredes meleg kézszorítással vált meg a hölgyektől, akiknek egy-egy orosz fogságból hozott cigarettát adott emlékül.

(Schratt Katalin.)

Halkan szól a mese. A schönbrunni park gondosan nyesett fái alatt aranyos palástban sétált egykor a nevető szemű Romantika. Gerlek csokolóztak a vállán s apró daloskák siettek az ajkára. A költők meszeiről mésték a királyi vendéget, s eléje pöngötték a lantjukat, a pásztor leánykák vad rózsákat fontak a bokrok mögött a utánosni próbálták az énekes madarakat. A királyné a tiszteletére történt mindez, gazdag volt, mint a keleti bölcsök, s mégis szegényebb a mesetek koldusánál. Ugonos kezek összetörték a szívét, ezt a drága művü ékszeres ládikát s elröptek belőle minden érzést, amely egykor boldogságot adott. S most olyan nehéznek érezte az aranyos palástot, a gerlek bugásától nem vidult az arca, a nevető szemére árnyékot vont egy-egy titkos felhő s nem értette meg a szívéből feltörő apró daloskákat. A költők lantpengetéséből nem hallotta ki az élet himnuszát, midőn egyszer csak piros fény gyúlt ki a Gloriett felett s megjelent az oszlopok között a — Szerelem. Azt mondja a mese, hogy a magános ember eldobta erre az aranyos palástot, futott a gloriét felé, megértette már az éneket, meghallotta most már, mit mondanak a pásztorleánykák s vitte a két karjában a szíve fölé az odasimuló szerelmet. Vitte, ki a királyi kertből, elrejtett magányos hajlékba, ahol csak a nagy Romantika volt az ur s a korlátlan urnó: a szerelem. Mese volt... Elmult. Mi maradt meg belőle? Egy csöndes, fehér emlék, mely megjelen a fehér kórházakban s enyhítő szót suttog, enyhítő italt ad a fehér arcu betegeknek. Most megvilágította a fehér emléket a királyi kegy nap sugarára, s a polgári érdemeket jutalmazó hadi érdemkereszt ott hirdeti a Golgotát a Schratt Katalin fehér ápoló ruháján...

— Hősi halál. Szendrei Jenő, a 33. gyalogezred önkéntes tizedese az Isonzó-offenzíva legelső napjaiban, október 24-én, midőn katonáit rohamra vitte, haslövés következtében hősi halált halt. A vitéz katona, özvegy Szendrei Jánosné nagyreményű fia, az aradi főgimnázium elvégzése után lett katonává. A harctéren tanúsított vitéz magatartásáért a bronz vitézségi érmet kapta. Bajtársai értesíteték mélyen sujtott édesanyját a tragédiáról.

— Borbála-est. Az aradi tűzér felszerelési állomás sikerült összejövetelt rendezett ma este a Központi szálloda éttermében Szent Borbála tiszteletére. A tűzerek és tengerészek védszentje méltó ünneplésben részesült azokért a fényes sikerekért, amelyekkel a hozzája hűség és bátor magyar tűzereket és tengerészeket kitüntette. A bömölő agyuk mellett a jóindulatu szent nevét sóhajtja a tűzet vezénylő tiszt s ezek az elröppent imádságoknak mindig hűség és közbenjárója Szent Borbála. A teljes számban és díszben megjelenő tűzértisztek, ha kevesebb áhitattal is, de annál nagyobb buzgalommal ürtették poharaikat védszentjük tiszteletére, ki a bátor és vidám katonáknak ezt a megemlékezését bizonyára eminens jóindulattal fogadja. A szépen sikerült tűzér-estély fényét megjelenésével emelte Resch Ferenc altábornagy is.

— Eljegyzés. Gárdos Ervin eljegyezte Tiegermann Jenikét Konopról. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Híres fegyverszünetek. Szikratávon jött a fegyverszünet Bécsbe és Berlinbe, pedig amilyen részünk van a hábaruban, jöhettek volna Budapestre is. A haditörténelemben egye dülálló dolog, hogy a fegyverszünetet a birodalmak fővárosaiban kovácsolják meg és nem a frontokon csúszják meg. Így Szolferino után, ott nyomban a csatáért Ferenc József császár az öreg Hess tábornagyot küldi fegyverszüneti ajánlattal Napoleonhoz, aki a tárgyalásokkal öccsét, Napoleon Jerome-ot, a „vörös hrceget” bizta meg, aki aztán személyes találkozásra kéri Ferenc Józsefet, akivel aztán a villafrankal kastélyban megkötik a fegyverszünetet, majd ugyanott az előzetes békét. Szegednél a bekerített Napoleon hadsgédét küldi Moltkéhez, hogy 80.000 emberével leteszi a fegyvert, Moltke elfogadja a fegyverszünetet, mire Napoleon személyes találkozást kér Vilmos porosz királytól, akivel egy kis alacsony falusi kúriában találkozik. A király nem kérte a császár kardját, de a császár azt önként átnyújtja a porosz királynak, ez azonban nagy lelkiellenállással visszahadja a kardot. Vilmos megelégedett a nyolcvanezer francia kardjával is. De maga Franciaország ekkor még nem kötött se békét, se fegyverszünetet, s a fegyverszünetet Páris alatt szintén nem katonák, hanem Bismarck és Jules Favre hozták létre. A francia konstitúció még akkor se köt békét s azt a franciák kívánságára a németek verik le. A híres san stefanoi fegyverszünetet 1878-ban Szulejman basa és Nikolajevics Miklós orosz fővezér kötik meg, ami már nem is fegyverszünet, hanem valóságos békekötés volt. Annnyira békekötés, hogy a berlin kongresszus annak egyetlen pontját se hagyta érvényben s Gorcsakov görögországi védekezése dacára rongyokra tépte azt Bismarck, Salisbury és Andrássy.

— Kis tévedés. Mikor a románok megüzenték nekünk a háborút, rákövetkező nap repülőgépeink már Bukarest felett keringtek. A románok ugyancsak erősen tüzeltek rájuk, de eredménytelenül. Végre egyszer sikerült lelőniük egy gépet. A repülő egyik Bukarest mellett fekvő kis faluban szállt le. A paraszti lakosság az amugy is felhalott repülő utótte verte, megöskönkította, míg aztán meghalt. Azt a katonát pedig, aki a gépet lelőtte, azonnal kitüntették, részére pénzt gyűjtöttek, vállukra vették. Szóval nagy volt az öröm. Ebben még nincs ugyan semmi érdemesség. De abban már igen is, hogy a rögtön kiszállott bizottság megállapította, hogy a szerencsétlen gép és utasa — francia volt. Egy gépet lőttek le szegények és az se volt elleltséges repülőgép. Kis tévedés az egész.

— Ellopott 40.000 korona. Tepliczből jelentik: Az osztrák és magyar bank itteni fiókjának a duxi adóhivatalhoz küldött s 200.000 korona bankjegyet tartalmazó küldeményéből a megérkezéskor 40.000 korona hiányzott, amelyet a dobozból elloptak. A rendőri nyomozás még nem járt eredményre.

— Halálozás. Balogh Jenő, aradvármegyei segédtsízi, december hó 3-án, 54-ik évében elhunyt. Holnap délután 8 órákor temetik Kossuth-utca 18. sz. házból.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 9 órakor.

Czernin gróf az orosz béketárgyalásokon.

Budapest. A Magyar Távirati Irodának jelentik december 4-én: Hivatalos jelentés: Az Oroszággal való fegyverszünetről megkezdett tárgyalásokat folytattuk. Általános megbeszélés volt egyes frontokról. Délután közös bizottsági tanácskozásokat tartottak. A legközelebbi ülést december 5-én délelőttjére tűzték ki.

Bécs. Az osztrák delegáció külügyi albizottságának mai ülésén Ellenbogen delegátus kérdést intézett Czernin gróf külügyminiszterhez, vajjon a delegációkat elhatalmasítják-e, ha Czerninnek el kell utaznia. Czernin gróf kérdéssel válaszolt. Azt kérdezte Ellenbogentől, vajjon szükségesnek tartja-e, hogy a béketárgyalásokon jelen legyen? Hozzátette még Czernin, hogy az Oroszággal való tárgyalásoknak csupán kezdetén vagyunk s a tanácskozások szorosán véve katonai jellegűek. A mi öhajunk az, hogy a fegyverszünetre vonatkozó tárgyalásokat nyomon kövessék a béketárgyalások. Mikor ez bekövetkezik, részvétele és elutazása szükségessé fog válni.

Bécs. Az osztrák delegáció fogadása alkalmával Öfelsége ezt mondotta Hauser elnöknek:

— *Életem legszebb napja lesz, ha megköthetem a békét.*

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik este: Conrad tábornagy csapatainál sikeres harcok. Foglyokat és zsákmányt szállítottak be.

Budapest, december 4. (Hivatalos.) Az olasz harctéren a tűzérési tűz helyenként megnövekedett. Nagyobb harci cselekmények nem voltak.

Keleti harctér: Az orosz harcvonalon tegnap délután megkezdődtek a fegyverszü-

netre vonatkozó tárgyalások. — Albániában a helyzet változatlan. A vezérkar főnöke.

Budapest. (Hivatalos.) Az orosz küldöttséget ma délután négy órakor Lipót herceg, a keleti harctér főparancsnoka rövid beszéddel üdvözölte, mire megkezdtek az általános fegyverszünetre vonatkozó tárgyalást Hoffmann tábornok törzskari főnök elnöklésével és az osztrák-magyar, bolgár és török legfőbb hadvezetőség meghatalmazott képviselőinek részvételével.

Budapest. Sajtóhadiszállás. Délben jelentik. Krilukonak az orosz főhadiszállásra történt elhelyezkedését elkeseredett harcok előzték meg, amelyek folyamán Duchonit volt főparancsnok elesett.

Bécs. Mérey Kajetán berlini nagykövetünk elutazott Bécsből, hogy a magyar és osztrák diplomácia nevében részt vegyen az orosz kiküldöttekkel folytatott fegyverszüneti tárgyalásokon.

Berlin. Pétervárról jelentik: Balujev tábornokot, az orosz nyugati front parancsnokát eleszték. A csapatok, ideszámítva a 2., 3. és 10. hadsereget, kijelentették, hogy maximálisták és demokratikus érzelműek. Későbbi pétervári jelentés szerint a 4. hadsereg, amelyre a maximálisták eddig nem birtak befolyással, a béke mellett nyilatkozott. A Dünaburgtól délre álló csapatok magatartásáról megbízható jelentések még hiányoznak. A kormány egy parancsot tett közvé a hadsereg nemzetivé tételéről. A csapatoknak nemzetiségek szerint való átcsoportosítása ezzel lehetővé vált.

Wdga. A Times jelenti: A hadifüvés azt határozta, amit akar, mégis teljesen ki van zárva, hogy Olaszország a kívánt csapatokat megkapja, mert hiányoznak a szállító eszközök.

— Winterri elmaradt előadását december 15. és 20-ika között tartja meg a Kulturpalotában.

— A legújabb lakbérrendelet kapható Pichler papírkereskedésében (Bohus-palota).

— Divatos névjegyek Kerpelnél.

3280 kilométer helyett 1480.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Még nem tudjuk, hogy lesz-e különbség az orosz, vagy pedig nem lesz, de a lehetősége a jövőnek oly kedvező perspektíváját nyitja meg számunkra, hogy igazán érdemes vele egy kissé foglalkozni. Csak a legfőbb vonásokban akarunk rámutatni arra, hogy mi mindent eredményezhetne ez a külön béke.

Első sorban is tetemes front megrövidítést érhetnénk el. Ugyanis arcvonalaink hossza Európában jelenleg a következő:

Az egyesült orosz—román front	1800 km.
A balkán front	500 km.
Az olasz front	280 km.
A francia—angol	700 km.

Osszesen: 3280 km.

Ha ebből a hosszúságból levonjuk a különbséget által megszűnendő orosz front hosszát 1800 kilométert, akkor eddigi európai frontunk több, mint a felével rövidülne meg

és csupán 1480 kmt. lenne ki. Hogy mit jelentene ez a front megrövidülés emberben és anyagban, azt igazán felesleges bővebben fejtegetnünk.

Az eddiginél éppen kétszeres erővel fektethetnénk rá a francia, angol, olasz és balkán frontunkra. Sok olyan helyen, ahol most a védekezésre vagyunk szorítva, hatalmas támadásba mehetnénk át belátható időn belül. Vagyis az erőviszonyok, nyugati ellenségeinkkel szemben is oly nagy mértékben a mi javunkra változnának meg, hogy valóban biztos kilátásaink lehetnének arra, hogy ezek a makacs ellenségeink is, minden további késedelmet feladva a béketárgyalások mezejére lépjenek.

Egy reális alapokra fektetett és jól megkötött orosz különbéke igen könnyen magától vonhatja a külön szerb, montenegrói és román békét is.

Óriási diplomáciai sikert és mérhetetlen előnyöket jelentene számunkra az, hogy nyugati ellenségeinknek minden beleszólás nélkül állapíthatjuk meg új határait Oroszággal szemben és köthetjük meg összes szerződéseinket leghatalmasabb keleti ellenségünkkel.

A kötetlen különbékének egyik elengedhetetlen feltétele kell, hogy legyen az is, hogy Oroszágnak a belső rend és konszolidált viszonyok záros határidőn belül helyreállítsanak. Erre egy igen hatékony eszköz volna a német—magyar—osztrák intervenció, vagyis az, hogy Oroszország belső rendjének helyreállítására a mi fizikai, szellemi, erkölcsi és szervező erőnk is igénybe vétessék.

Ennek a rendnek a helyreállítását feltétlenül követelnünk kell, mert bármilyen külön békének is, csakis ez lehet a legbiztosabb garanciája.

Az orosz különbéke egyszerre nagyot lendítene gazdasági szempontokból is a központi hatalmakon. Megnyílnának előttük Oroszország segélyforrásai is és még a távol keletről is szivároghatna át hozzánk egy és más dolog, különösen nyersanyagban. A mennyiben pedig a velünk ellenséges viszonyban álló Balkán államok is csatlakoznának a különbéke mellé, úgy itt is érvényesülhetne az a mérhetetlen nagy előnyünk, hogy a Balkán-kérdést is nyugati ellenségeink beleszólása nélkül intézhetnénk el, egyedül a Balkán népeivel tárgyalva.

Mert hát a Balkán térképének okvetlenül meg kell változnia és meg is fog változni. Sok mindenféle dolog vár itten megoldásra, melyeket kétségtelenül könnyebben és jobban, nekünk sokkal megfelelőbben tudnánk eljuttatni az angolok, franciák és olaszok beleszólása nélkül. Ha később azután még európai konferencia elé is kerülnének ezek a kérdések, sok változás már nem érhetné mindazt, mire nézve a Balkán népekkel már mi magunk megegyeztünk. Olaszország balkáni aspirációját végleg le kell törnünk, mert sem az Adriát, sem annak otrentói kijáratát hatalmi körünkben ki nem engedhetjük. Az olasz csizma tulsó felén levő tenger lehet „Mare Nostre”, de az Adria sohasem!

Látjuk tehát, hogy a küszöbön álló orosz béke lehetősége mily tág perspektívát nyit meg számunkra. Szinte fel sem értékelhető, számokban ki sem fejezhető anyagi, közgazdasági, erkölcsi és világpolitikai előnyökkel kecsegtet bennünket.

— Megüresedett katonai alapítványi helyek.

A cs. és kir. hadügyminiszter több megüresedett katonai alapítványi hely betöltésére pályázatot hirdet. Az érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgál a cs. és kir. tábornok-ság (Arad-vár). Tájékoztatóul leközöljük a megüresedett alapítványi helyek címét: Horst Tivadar altábornagy alapítvány, Mannesmann eszművek r.-t. alapítvány, Zsófia hercegnő, Miksa herceg és Hohenberg Ernő herceg felajánlás, Schwarzenberg János herceg alapítvány, Schwarzenberg-féle szoboralapítvány-Klinger István zászlós alapítvány, Hazafias nőegylet alapítvány, Rudolf főherceg trónörökös alapítvány (nyugállományban lévő vagonatlan katonai orvosok részére), Strozzi Péter gróf altábornagy alapítvány, Von Yppen Simon Péter báró alezredes alapítvány, Troumuth Polák Antal és Johanna alapítvány.

— Elgázolta a kocsit. Ma délelőtt egy bérkocsi keresztül ment Ulkán János 11 éves lapkihordó fiú. Maczkó Péter bérkocsis a megengedetlen sebesebben hajtotta le, amelyek elütötték a fiút, aki a kocsit kerekai alá került. Az egyik kerék a lapkihordó fiú jobb lábán ment keresztül, aki súlyos sérüléseket szenvedett. Weber Árpád rendőrfogalmazó és Hecht Arnold hatósági orvos intézkedésére mentőkocsit beszállították a kórházba. A gondatlan bérkocsis ellen megindult az eljárás.

— Ékpróba. A Filharmónia női kara esütörtök délután 6 órakor, a férfiak 8 órakor tart próbát a kulturpalotában. Bejárat Baross-parkból.

— Karácsonyi albumok már kaphatók Kerpelnél.

Izgalom a Lakáshivatal első ülésén.

(Kölcsonös leleplezések. — A mentő idea.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Délután három óra. Seres Ferenc nyug. táblabíró a Lakáshivatal agilis alelnöke elsőnek érkezett a városháza tanácstermébe, ahol ma volt a Lakáshivatal első nyilvános tárgyalása. Nemsokára egymás után érkeztek a Bohus palota lakói, mert a tárgyaláson az ő dolgukról volt szó. A nagy zsibongásból kihallatszott a panasz, hogy a Bohus palota szobáiban 10 fok meleg mellett kell lakniok, pedig elég sok pénzt fizetnek már most a fűtésért és még jobban fel akarják emelni a fűtési átalányt.

— Nekem sapkát kellett a fejemre tenni, mondta Földes Soma.

— Meg kellene birságotlani az ilyen házgondnokot, jelentette ki indulatosan Hegyi Albert.

— Olyan hideg van a lakásban, hogy még a lehelletem is meglátszik, pedig én elég edzett ember vagyok, jelentette ki Grünbaum főhadnagy, itt sokkal melegebb van, mint a Bohus palotában.

A Bohus palota lakói nem sokáig cserélhették ki véleményeiket, mert megérkeztek a Lakáshivatal első tanácsának tagjai és Seres Ferenc elnök megnyitotta a tárgyalást. Komolyan mintha csak az ítéltáblán lenne, jelentette ki:

Tárgyalatni fog a Bohus házgondnokság kérelme a fűtési átalány felemelése iránt. Felkérem Bódy Bódog házgondnok urat, szíveskedjék előterjesztést tenni.

Bódy Bódog: A Lakáshivatalról szóló miniszteri rendelet 5-ik szakasza szerint a Lakáshivatal megengedheti, hogy a háziur a fűtési átalányt felemelhesse.

— Igen, ha fűt, kiáltott közbe Hegyi Albert.

Bódy Bódog: A lakókkal kötött szerződés szerint külön fizetendő a lakbér és külön a fűtési átalány. A múlt évben, amikor a kocsz még olcsó volt, a házgondnokság 26 waggon kocszot kötött le. Akkor természetesen szó sem lehetett a fűtési átalány felemeléséről. De most a kocsz métermázsója 18 koronába került, és így méltányos, hogy a lakók rekompenzálják a háziur tulkiadását. O mint házgondnok méltányos akar lenni a lakókkal szemben és arra kéri a Lakáshivatalt hogy a fűtési átalányt nem 150%-al, hanem csak 75%-kál emelje fel.

— Milyen nagylelkű, kiáltotta közbe Hegyi Albert.

Elnök: A szabályzat értelmében kötelességem felajánlani az egyezséget.

Ekkor felállott Hegyi Albert és a következőket mondotta:

— Én az idén kötöttem meg a szerződést és a gondnok ur már felemelte a házbéremet. A gondnok ur kényszerített engem, hogy magasabb házbért fizessek, pedig a miniszteri rendelet a házbéremelést nem engedi meg. A fűtési átalányt is 100 koronával emelte fel az idén, hát most még többet fizessek?

Sulik Kálmán a tanács egyik tagja megkérdezte az elnököt, mi a követendő eljárás, ha a tárgyalás során kiderül, hogy a háztulajdonos felemelte a lakbért.

Elnök: Ez a kérdés most nem a panasz tárgya, itt most csak fűtési átalány felemeléséről van szó. Ha a háziur felemelte a lakbért, a lakó majd tudni fogja kötelességét.

Ekkor Grünbaum főhadnagy az elnök elé lépett és katonás snejdiséggel a következőket mondta:

— Az elődöm 2400 korona házbért fizetett. Én 1000 kilométer távolságban voltam családomtól és ezt a házgondnok ur arra használta fel, hogy a házbéremet 3500 koronára emelte fel. Szerződés van, de ez olyan szerződés, amelyet csak egy a szerződési ügyekben járattalan asszonyra lehet rátukmálni. Én nem vagyok hajlandó többet fizetni a fűtésért.

Hehs Béla odahajolt Bódy Bódog házgondnokhoz, és valamit sugott neki, mire a házgondnok a következő kijelentést tette:

Báró Bohus öméltsága megbízásából arra kérem a Lakáshivatalt, hogy a fűtési átalányt csupán 50%-al emelje fel.

Hegyi Albert: Ez is lehetetlenség. Én most 2000 korona évi bért fizetek lakásomért és 600 korona fűtési átalányt. Ebben az esetben a fűtésért 1200 koronát kellene fizetnem. Hol itt az arány? Ez meg nem engedett dolog. Azután ezért a pénzért csak 2 szobát fűtenének, ha fűtenének. Én 1200 koronával hat szobát is fűthetek.

Rosenberg Miksa dr. a Marta gyár képviselője bejelentette, hogy a Martagyár lakásának ügyét tekintse a Lakáshivatal tárgyalannak, mert a házgondnok az imént kijelentette, hogy a Marta a fűtési átalányát nem emeli.

Bódy Bódog: Ha már a lakók közül többen indiskrétiót követtek el és egy laphoz szaladtak panaszukkal, mielőtt az illetékes fórum a panaszokat tárgyalta volna, én is indiskrét leszek.

Kijelentem, hogy a lakók közül többen beleegyeztek abba, hogy a gondnokság kevesebb házbért valljon be, mert így az illetők a lakbérjük után kevesebb adót fizetnek. A lakbér többi részét pedig a fűtésre akarták beszámíttatni.

— Nevezze meg az illetőket! Ne általánosítson! kiáltotta izgatottan Hegyi Albert, ha ezt rám vonatkoztatja, úgy a logbatározottabban visszautasítom. Én mindenkor lelkiismeretesen teljesítettem polgári kötelességemet. Minden fajta jövedelmemet pontosan bevallottam és adómat pontosan fizettem. Egyéb-ként kijelentem, hogy nem vagyok hajlandó többet fizetni a fűtésért.

Végül Hehs Béla vezérigazgató előállott a mentő indítvánnyal. Elmondja, hogy ő most délután tanácskozott Bohus Bajos báróval, aki beleegyezett abba, hogy a lakók csak akkor fizessenek 50%-al több fűtési átalányt, ha a fűtési készülék rendben lesz és ha a házgondnokság biztosítja az egész téli időnyre szükséges kocszmennyiséget. Addig is a Lakáshivatal függessze fel a határozathozatalt.

Bódy Bódog: Én kötelességszerűleg eselkedtem, amikor a háziur érdekeit tartottam szem előtt. Én a lakók közül senkit meg nem akartam sérteni és senkit meg nem akartam károsítani, csupán megbízom anyagi érdekeit képviseltem. Miután a háziur megelégszik a fűtési átalánynak 50%-al való felemeléssel, hozzájárulok Hehs vezérigazgató ur előterjesztéséhez és őszintén örvendek, hogy ilyen körülmények között az ügyet békésen lehet elintézni.

Az elnök kimondta a határozatot, hogy a tanácskozást elnapolja és ezzel a lakók és a házgondnok is megnyugodva távoztak az izgalmas lefolyású tanácskozásról.

Nem jár már a kaszinóba...

(Hogy tudta meg ijabb Fábry Sándor az atyja halálát.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az olasz fronton most még a madár se járhat át, legfeljebb a gépmadarak suhannak erre-arra, azok pedig nem viszik a postát. Se onnan nem hoznak, se oda nem visznek. A szivektől-szivekig szálldogáló hírecskéek utja elakadt, az édes örömök galambjai s a tragédiák sötét hollói egyideig gubbaszkodnak még a láthatatlan táviró drótokon.

Keveset tudunk azokról, akik most ott vannak, de még kevesebbet tudhatnak azok az itthoniakról. A szívükben úgy rajzolódik ki az otthon képe, mint azt elhagyták, pedig talán azóta fekete függönyök kerültek a mosolygó ablakokra.

Este hét órakor érkezett Aradra egy fiatal katona. Jött a pesti vonatal, amely zsufolt volt az utolsó helyig, de mégsem volt úgy tele, mint ennek a fiatal, szinte rózsás arcú ifju embernek a szive vágyakozó meleg szeretettel. Egy évig volt már künn a frontokon anélkül, hogy hazajudott volna jönni. Pedig nem közöséges szeretet kapcsolta a családjá tagjaihoz: az ideális lelku apához, a finom, gyöngéd szívü édes anyá hoz, a drága nővérekhez és a szeretü fiúvérekhez. Egy évig csak leveleket tudott velük váltani s a vágyakozás utánuk már oly erőssé lett, hogy szinte betegé tette. Most végre diadalmas olasz offenzivánk pihenü ideje alatt megkapta a kért szabadságot, tizenégy kis napot. Abból is elforgácsolódik egy-két nap a kiszámit hatatlan utazás közben.

Percet sem veszítve, ült fel a fiatal hadnagy az első vonatra. Lelkében kitervezte szépen, hogy fogja meglepni drága szeretteit. Kinek mit mond, ha megérkezik. Játékos kedvel szövögette terveit, melyek mennél közelebb ért hazafelé: annál szinesebbek lettek. Pesten már alig tudta türtöztetni magát. ~~Óh~~ néze ismerős után, akivel örömet megossza! S csakugyan megpillantott egy aradi kapitányt. A kis hadnagy szinte futva ment hozzá:

— Alázatos tisztelettel jelentkezem, kapitány ur!

A százados alig ismerte meg a megbarnult, férfiva sarjadt fiatal fiut.

— Szervusz, te vagy az? — majd szinte sirongató szomorúsággal kérdezte: — Otthonról jössz?

— Dehogya is kapitány uram, most jövök az olasz pokolból. Egy éve nem voltam otthon. Most... először... tizenégy napra... De mi baba van kapitány ur?

— Ne törődj vele, gyöngé a szemem, könynyen elfátyolosodik. Isten veled, menneim Keli, sietek.

A kapitány elrohant. A hadnagy bámulva tekintet utáná, aztán mosolyogva vont vállat.

— Rapis az öreg, bogaras.

Azán felült az aradi vonatra, mely még sohasem ment oly megátalkodott lassúsággal, mint a repülni vágyó fiatal hadnaggal. A szép tervek az elüto kilométerekkel még szebbek lettek s midön nagynehzen megérkezett a vonat Aradra, készen volt az egész plánum.

Először is nem fogok rögtön hazameinni. Apám ilyenkor a kaszinóban van. Hogyan fog felugrani, hogy fog rám tekinteni, hogy fog megölelni, ha megállok előtte, mintha az égből estem volna oda. Csakugyan az égből: olyan boldog leszek! Milyen pompás tréfa lesz, ha majd együtt megyünk haza, meglepni az egész familiát.

A nagy podgyászt ott is feledte, csak a kis kizitáskával sietett, hogy kocsit találjon. Amint beült a fiakkerbe, a kocsis megszólította:

— Nini, a fiatal nagyságos ur. Most tetszett érkezni?

— Persze hogy most öreg, de siessünk, hajtson egyenesen a kaszinóba. Most hét óra, talán még ott találom apámat.

— Az édes apját? — felelte csodálkozva a kocsis.

— Persze, hogy az apámat.

— A méltóságos ur nem jár már a kaszinóba.

— Mi történt, hogy erről nem is irtak? Miért nem jár a kaszinóba?

— Mert már nem tud járni.
— Mit fecseg maga össze-vissza, az én életerős, egészséges apám nem tud járni?
— Nem bizony, mert a múlt héten eltemet-
tük...

A fiatal ember szinte szédülve esett vissza a kocsiába. Az öreg kocsi közzévágott a lovaknak, s vitte a hadnagyot egyenesen háza a lakásra. Aztán eszébe jutott a fiatalembernek a budapesti kapitány, annak csodálkozó könyvtől fátyolos szeme s ennek az öreg kocsinak hihetetlen híre. De a remény még nem hagyta el.

— Talán itt az ember?! Mondta s türelmetlenül ugrott ki a kocsiából, rohant fel a lépcsőknél, berontott a lakásba, ahol megdöbbenetette a szokatlan üresség és csend. Befutott az apja dolgozószobájába, az íróasztal fölött abban a pillanatban meglátta a fekete keretbe zárt gyászjelentést s szinte fuldokolva borult le ifjabb Fábry Sándor tüzérhadnagy édesatyjának, megboldogult Fábry Sándornak az íróasztalára.

Csak itthon tudta meg, hogy elvesztette a legideálisabb lelkű feleségét.

KÖZGAZDASÁG.

Száz millió korona megtakarítás a nemzeti vagyon javára.

Hazánk karácsony előtt szükségleti és ajándék cikkeikért legalább száz milliót költött el. Most pedig, amikor az iparcikkek kereslete a papírpénz-bőség folytán megnövekedett, a karácsonyi vásár forgalma el fogja érni a háromszáz milliót. Okos szervezkedéssel e nagy összeg jó részét megmenthetjük, ha az illetékes faktoriális közös munkaterv szerint közönségünket rávevhetjük arra a gyakorlati iparpártolásra, amelynek gyümölesként idővel a helyes közgazdasági közvélemény alakulna ki. Ezt a nagy nemzeti missziót a karácsonyi iparpártoláson kell megkezdeni.

Szervezkedik az egész társadalom közönségként, családonként, egyénenként. Falvakban hívja össze a népet a közsegházába a pap, tanító, jegyző, földesúr. Magyarazzák meg ott az iparpártolás nemzeti ipari hasznát, fejték ki, hogy pénzünk megroulásának, milliárdjaink kivándorlásának, a nagy drágaságnak, a huszonnégy milliárdos államadósságnak részben az az oka, hogy évenként több mint ezer millió korona értékű külföldi cikket vásárolunk. Aztán vegyék rá a népet, hogy karácsonyi ajándékul mindenki magyar portékával, a módosabb pedig magyar hadikölcsön költvényvel kedveskedjen szeretteinek. Városokban az iparosok, kereskedők bevonásával valamely ingyen tereben létesítendő alkalmi karácsonyi vásár.

Hazánk 1867. óta harminc milliárddal adóztatt külföldi cikkek révén a külföldnek. Ezzel a szédületes pénzzel ma összes adósságunkat és bajunkat megorvosolhatnók, míg így hatalmas fejtört adunk saját magunk ellen a külföld kezébe. Ha a nagy idők hatása alatt a fő polgári erényeket el nem sajátítjuk, ha meg nem változunk, gazdasági téren, még győzelmes háború esetén is elbukunk.

Legyen tehát iparpártolásunk a komoly megváltozás egyik gyakorlati és állandó megnyilvánulása. Szálljunk magunkba. A régi boldog világ örökre letűnt. Olyan súlyos időt élünk, mellyel csak a katonai és polgári hősek birkózhatnak meg. A „szép” jövő pedig még nehezebbnek ígérkezik... A munka, szorgalom, takarékoság, igénytelenség, köteleességtudás, összetartás és lemondás jegyében meg kell változunk. Reméljük, idei szeretet-ünnepünk egy kis okos lemondással százmillió koronát megmentő magyar karácsonnyá válik s bevezetője lesz az egész nemzet sorsdöntő megváltozásának. Ez lesz az első praktikus karácsony!

Sassi Nagy Lajos.

— **Hadikölcsönjegyzés.** Aradon ma a következő hadikölcsön jegyzések történtek:

Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma a következő jegyzések történtek: Vajda István dr. 10,000, Szekely Sándor 5000, Csiban Dezső 3000, Rossini és Pellegrini 2000, Vésztői jegy-

zések 70,000, Békéscsabai jegyzések 115,000,300 korona, Dobozi jegyzések 81,000, Szeghalmi jegyzések 60,000 korona. Az eddigi jegyzések összege ötmillió nyolcszázötvenegyzerkilencszáz korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai jegyzés 545,900 koronát tesz ki. Az összes eddigi jegyzés 4,801,950 korona.

A Victoria Takarékpénztárnál az eddigi jegyzések összege ötszázötvenhatezer korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál mai jegyzések között vannak: Aradvármegye és Arad város iskoláinak hadi jótékonyági alapja 80,000, Hirschmann Albert 20,000, K. B. 20,000, Brandeis Henrik 15,000, Arad sz. kir. város 14,000, Barna Kálmán 8000, Schmiéd R. 2000, Urai Vilma és Magda 1000, Aradi Kossuth-asztaltársaság 500, Müller Ilona 500, Stein Mór 500 korona. Összes eddigi jegyzés 541,500 korona.

Tözmiskén a mai napon az alábbi hadikölcsön jegyzések történtek: Kirillovits Lajos jegyző 10,000, Valkán János, 1000, Petroj György 1000, Duma Tódor 2000, Juhász János 1000, Pop Péter 10,000, Vladuev János 500, Alb János 10,000, János Tódor 10,000, Fildán Mihály 10,000, Hász Károly 1000, Valkán Tódor 1000, Guj Aurél 10,000, Sárga Pásk 1000, Sárga Péter 1000, Tamás Demeter 20,000 korona. Összesen 76,000 korona.

— **A cukor ára Aradon.** A 4612/1917. M. E. számú kormányrendelet 2. §-a alapján 1917. évi december hó 1-től kezdődőleg Arad város területére nézve a cukorért követhető legmagasabb árakat a következőkben állapítom meg: Nagy süveg papírba csomagolva nagybani ár méte mázsánként 229 50 kor, kiesinybeni ár kilonkénti csomagolás nélkül 2 42 kor, Kiesinybeni ár 20 dekás adagonként csomagolva 50 fillér. 5 kilós süveg papírba csomagolva 230 70 kor, 2 43 kor, 50 fillér. 3 kilós süveg papírba csomagolva 231 kor, 2 43 kor, 50 fillér. Kocka, liszt 5 kilós dobozban 236 kor, 2 48 kor, 50 fillér. Kocka, liszt lúdákban 240 kor, 2 52 kor, 50 fillér. Paló, dara, liszt zsákban 238 kor, 2 50 kor, 50 fillér. Kristály 5 kilós dobozban 228 kor, 2 40 kor, 50 fillér. Kristály lúdában 232 kor, 2 44 kor, 50 fillér. Kristály zsákban 230 kor, 2 42 kor, 50 fillér. Nyers cukor zsákban 223 kor, 2 35 kor, 48 fillér. Liszt dara papír zsákban 234 kor, 2 46 kor, 50 fillér. Kristály papír zsákban 225 kor, 2 37 kor, 50 fillér. Kötelezem egyúttal a kereskedőket, hogy ezen ártáblázatot üzleti helyiségeikben szembeötölő helyen függeszték ki. *Vajassy Lajos*, polgármester.

— **Értékpapír árfolyamok.** Budapestről telefonálja tudósítók. A bécsi értéktőzsdén a trónbeszéd és fegyverszünet hatása következtében a befektetési piac nagyon szilárd volt. A budapesti tőzsdén kevés üzletet kötöttek. Az irányzat lanyha és gyenge, különösebb árváltozások nem voltak. A legmagasabb és legalacsonyabb kurzusok a következők voltak: Magyar Hitel 1260—1210, Osztrák Hitel 900—886, Agrárbank 934—945, Fabank 875—884, Hazai bank 600—586, Kereskedelmi bank 5750, Magyarbank 850—843, Salgótarjáni 1090—1060, Konkordia malom 800, Rimamurányi 1067—1030, Ruggyantagyár 1015—1042 5, Nasicitanin gyár 3050, Klotild vegyipar 610—600, Osztrák-magyar államvasút 1028—1007, Adriatengerhajózás 1925—1880, Atlantika 1550—1560.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Hazafiúi érdemei alapján felmentve.** Weisz Armin aradi rendőrnek már sok baja támadt a közönséggel. Különösen az élelmiszerüzletek tolongásánál keletkeznek a differenciák, melyek néha esatlanosan végződnek. Ugyanis hol Weisz rendőrt pofozzák meg, hol ő pofoz. Néhány nappal ezelőtt Weisz tett feljelentést egy urinó ellen, ma Weisz állt vádlottként a törvényszék előtt, mert a Forray-utcai élelmiszerüzletnél 1916 januárjában arcul ütötte Reschner György 9 éves tiucskát. A vád beigazo-

lást nyert és ezért a törvényszék Weisz rendőrt öt napi fogházra ítélte, amit „hazafiúi érdemeire való tekintettel” felfüggesztettek. Weisz rendőr a haretéren öt lösebet kapott, nagyon ideges ember, sokat szenvedett és így nem lehet csodálni ha néha meglepedezik magáról.

§ **A pofozó rendőr.** A közeli Csermő községben történt, hogy az élelmiszer kiosztás alkalmával Tóth András ottani rendőrbiztos több szőn arcul ütött egy Mócz Péter nevű napszámot, aki a tolongásban az elsők közt szeretett volna az üzletbe bejutni. A rendőrbiztos előbb figyelmeztette Mócz Pétert, hogy ne tolakodjék, azonban Mócz sietett és ezért öklözött mindekit. Végre a rendőr dühbe jött és pofozta Mócz Pétert, aki feljelentést tett a brutális ember ellen. Az aradi törvényszék Nagy József tábiabíró elnöke mellett ma tárgyalta az ügyet és a rendőrt 40 korona pénzbírságra ítélte.

Fegyvert kellett használnia a csendőrnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyszámban bujkáló katonaszökevények felkutatása most a téli hónapokban fokozottabb mértékben válik lehetővé. A szökött katonák, akik a nyáron és ősszel az erdőkben bujkáltak, a téli hónapokban behúzódnak a falvakba. A csendőrség naponta tömegével fogdossa össze a bujkálókat és beszállítja őket az aradi várba.

Az aradi csendőrszárny-parancsnokság két csendőre: Tury Lajos őrmester és Garay Mihály szakaszvezető ma délelőtt 9 órakor azt az értesítést kapta, hogy Argyelán György 33. gyalogezredbeli közkatona, aki 1917. július hónapja óta szökésben van s akit a temesvári hadosztálybíróóság is közzötet, Mikelakán tartózkodik. A csendőr nyomában kiment Mikelakára és itt megtudta, hogy hol van Argyelán lakása. Felkeresték Argyelánt, akit meg is találtak. Az őrmester felszólította a szökött katonát, hogy adja meg magát, de Argyelán nem teljesítette a parancsot, sőt amikor a csendőrök meg akarták vasaini, ellenszegült. Tury őrmester az ellenszegülő katonával szemben kénytelen volt szuronyát használni és megszurta Argyelánt. Ezután megparancsolta Garay szakaszvezetőnek, hogy kísérje be Argyelánt az aradi vár-kórházba.

Garay megbilincselte Argyelánt és a parancs értelmében távozott vele. Tury őrmester még a községben maradt és megtudta, hogy még két katonaszökevény: Tamás Mihály és Bláz József tartózkodik a faluban. Mindkettő már hat hónappal ezelőtt megszökött csapattestétől és azóta bujkál. A csendőrőrmester a szökevények felkeresésére indult és együtt találta őket egy házában. Amikor a csendőrt észrevették, Bláznak sikerült elmenekülnie, de Tamásnak már nem volt ideje a szökésre. Tamás karót ragadott és nekítámadt az őrmesternek. A karróval úgy megütötte Turyt, hogy ez megtántorodott és könnyű sérülést is szenvedett, amely nyolc napon belül gyógyul.

A katonaszökevény futásnak eredt. Tury néhány pillanat múlva magához tért és háromszor lött a menekülő után. Az egyik golyó Tamás jobb vállába furódott s a szökött katona összeesett. A csendőrőrmester Tamást megláncolta és bekísérte az aradi vár-kórházba. A két esetről még a délelőtti folyamán jelentést tett Baszler János százados szárnyparancsnoknak, aki kiutazott Mikelakára és megindította a vizsgálatot.

MOZI.

* A moziroda hírel. A fekete gyémántok. II-ik része az Urániában. A magyar irodalomnak, művészetnek és a csodás arányokban 3d6 filmiparnak ünnepe van mindannyiszor, ahányszor forró premier hangulatban Jókai hívei vándorolnak a moziba. Jókai szellemének a rajongói mind, mind valami kivételest, valami rendkívülit várnak a mozi Jókaitól, s mikor az első képek dus változatosságban lepereregnek, kigyúlt arcok, parázsló szemek az elragadtatás hevületében vallják be: hogy többet kaptak, mint amennyit vártak. Ez ismétlődött tegnap és fog ismétlődni anyiszor, amennyiszor az Urániában a Jókai sorozat valamely képét játszani fogják. Pazar bőkezűség, fény és pompa, a hatalmas megkapó részletek, a rendezés csodás munkája, Jókai hangulatot teremtetek az egész nézőtérén. A bírálat egyszerű, a film elérte célját: tökéletes Jókai impressziót ébresztett, a mese tarka palotáját vonva a ma színészeire és tárgyaira, amelyen a halhatatlan regény misticuma borongó. A siker teljes volt, irodalmi, erkölcsi és művész is. — „Raskolnikow,” (Bűn és bűnhődés) Dostojewsky örökszép regénye, melyben R. Tóth József, az aradi Nemzeti színház tagja játssza, az egyik főszerepet, legközelebb az Urániában.

Nick Fantom az Apollóban. Rendkívül érdekességű négyfelvonásos detektív történet mutat be szerdán az Apolló-színház. Ez a finom ötletességgel megkonstruált film a Prof. Nick Fantom-sorozat legnívósabb képe. Prof. Nick Fantom neve a non plus ultra-ját jelenti annak az ujkori népszerűségnek, amelyet a vetítövásznon jelenthet bárkinek. A kiváló filmszínész fölényes művészettel örökíti meg szerepének legapróbb nüanszait is. A világhírű detektív bravuros mesterfogásai példátlan eredetiséggel sorakoznak a filmen, melyet az utóbbi esztendő legjobb bűnügyi drámájának mondhatunk. Otletes cselekmény és briliáns rendezés is jellemzik ezt a kiváló képet, amely csak két napig van műsoron.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 5-én, szerdán

B. Bérlet.

B. Bérlet.

Sztambul rózsája.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

Aradvármegye összes kezelő hivatalának személyzete mély fájdalommal tudatja, hogy

Balogh Jenő úr,

aradvármegyei segédtiszt,

folyó évi december hó 3-án, 54-ik évében rövid szenvedés után elhunyt.

Hült tetemei folyó hó 5-én, délután 3 órakor fognak Kossuth-utca 18. számú házból a helybeli felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Áldás emlékére!

8276

Arad, 1917. december hó 4.

A világitási rendelet

határozatait a fényhatás csökkenése nélkül csakis

TUNGSRAM-félwattos lámpákkal

lehet betartani.

7157

Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású

Tungsramlámpákat

28736—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gyertyakészletek bejelentése, zár alá vétele és közszükségleti célokra igénybevétele, valamint a gyertya elszállításához szükséges igazolványok és a gyertyákért követhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3850—917. M. E. számú rendeletét a következőkben teszem közzhírré:

Bejelentésre kötelezettek a gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok és mindazok, akiknek birtokában (őrizetében) 100 kg. vagy annál nagyobb súlyú gyertyakészlet van.

Bejelentés alá esik a bejelentésre kötelezett birtokában álló akár saját, akár idegen helyiségben őrzött minden gyertyakészlet, a viasz és ceresingyertyák kivételével, tekintet nélkül a gyertyának belföldi vagy külföldi eredetére.

A bejelentésre kötelezettek kötelesek készleteiket 1917. évi november hó 10-ik napján volt állapot szerint bejelenteni.

A bejelentéseket az Olaj- és Zsiradékügyi bizottság országos pest, V., Sas-utca 20. szám) címére kell beküldeni.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok birtokában levő mindazok a gyertyakészletek, a

melyek bejelentendők, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalat gyertyáért készpénzfizetési engedély nélkül, vevő vasut(hajó)átlomására bérmentesen feladva 100 kg. csomagolt vagy nemcsomagolt súly után ládával együtt 280 koronánál nagyobb összeget nem követelhet.

Kicsinyben árusító kereskedők: egy tizenhatod kg. súlyú gyertyáért darabonként (8 drb súly 500 gramm) 22 fillérenél; egy harminckettő kg. súlyú gyertyáért (16 drb súly 500 gramm) 11 fillérenél; egy hatvanad kg. súlyú gyertyáért darabonként

(30 drb súly 500 gramm) 6 fillérenél nagyobb árat nem követelhetnek.

Oly gyertya, amelynek súlya nem felel meg az előbbi pontban felsorolt súlynak, csakis súly szerint adható el és az ilyen gyertyáért kilogrammonként legfeljebb 3 korona 50 fillér követelhető.

Aki a jelen rendeletet vagy az annak alapján tett hatósági rendelkezést megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. november hó 21.

Green, főkapitány.

A szépségápolás titka a felhasznált szépitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépitő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1:50 kor. Nagy tégely 2:50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — III.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsás és teaszínekben. Egy dob. ára 4 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, ideál, orvona, piros róza, Serail, Uragje 6 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. Ara egy tégelynek 2.— K.

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej; 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag CITRAS-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpad gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Ugyes és megbízható boltiszolgó,

aki csomagoláshoz ért, 8275

Grünwald és Moskovitz cégnél felvétetik.

Január hó 1-től

uradalmi

tej- és tejszín

hirdettetik

8204

eladásra

maximált áron, ab feladó állomás, vevő saját kannájában. Pályázatok e lap kiadóhivatalához kéretnek.

26005—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak az új és használt zsákok feldolgozása és forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kelt 3100—917. M. E. sz. rendelete megjelent, melynek értelmében az alább felsorolt cikkek bejelentendők. A jelen rendelet rendelkezései alá esnek az összes mezőgazdasági termények, ipari és bányászati termékek csomagolására használatos, a futából, pamutból, kenderből, lenből, papírból, valamint azoknak az anyagoknak keverékeiből, vagy az ezekkel az anyagokkal kevert más anyagokból előállított szövetekből készült új vagy használt megtöltött zsákok.

Arad 1917. október 26.

Greén, főkapitány.

Használt csomagoló papir megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-:

Gépész kerestetik

ki kovácsmunkához ért, sürgős belépésre Fizetésén kívül lakást, fűtést, világítást, lisztet, tengerit, tejet kap. Ajánlatok:

8268

Seidner Bernát és Fia cégnek Marosborsára küldendők.

Ön helyett jegyzünk hadikölcsön!

Hazafi kötelességét tehát

tőke nélkül is teljesítheti,

ha

hadikölcsön biztosítást

köt a

Kungária Általános Biztosító R.-T.

aradi vezérügynökségénél, Atzél Péter-utca 1. szám.

A jegyzett összeg válasza szerint biztosítási díjjal 10 vagy 15 év alatt törleszhető. A törlesztési tartam lejáratát után az eredeti kölcsönösszeget Önnek, előbbi elhalálása esetén hátramaradottainak **azonnal, minden további kötelezettség nélkül** kiszolgáltatjuk.

Kérjen tájékoztatót!

8045

Használt ólom

megvételre kerestetik.

26076—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 19853—1917. sz. alatt kelt s az ajtóveretek kicserélésének vezetésére felállított „Kilincshivatal”-ról szóló rendeletét a következőkben teszem közzé:

Az 1917. évi február hó 23-ról 3793—eln. 20. k. 1917. szám alatt kiadott rendeletet hadicélokra igénybevett ajtóveretek kicserélésének vezetésére és ezzel kapcsolatos egyéb ügyek ellátására külön hivatal állítatik fel.

A hivatal címe: A m. kir. honvédelmi miniszterium kilincshivatala, röviden: Kilincshivatal.

A hivatal az 1915. évi 4611—eln. 20. b. 1915. számú honvédelmi miniszteri rendelettel felállított Központi fémrekbiztos bizottság elnörsége alatt működik, amely az ügykörére nézve a belügyminiszter képviselőjével és a hivatal elnökével egészített ki.

A hivatal ügykörébe tartozik: 1. Pótkeretek gyártásával összefüggő műszaki kérdések, az anyag beszerzésére, gép és munkaerő beszerzésére vonatkozó ügyek tárgyalása. 2. Szállítási szerződések megkötése. 3. A pótkeretek átvétele, rakározása és elosztása. 4. A veretek le- és felszerelésének ellenőrzésével összefüggő ügyek és az ehhez szükséges adatgyűjtés. 5. A leszerelt vereteknek a Magyar szent korona országainak fémközpontja r. t.-nak való átadása. 6. A pótkeretekért és a szerelésért járó kereseti összegek utalványozása és a birtokosok által leszerelt veretek térítésének utalványozása.

A hivatal elnöke a jelen rendelet 4. pontjában említett hatáskörében a városi és községi hatóságokhoz közvetlenül intézhet rendeleteket.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya terjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Arad, 1917. október hó 19.

Greén, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zsongitó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetégek részére és ott, ahol a condurongó kéreg java van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerésztárában Arad, Szabadság-tér.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerésztára

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruha etük

kiirtására legjobban szer: PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerésztárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

